

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 04076

OYF GOT S VELT

L. Miler



THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ל. מילער
לידער
געזיזענט
ו. טאפעל.
ארויסגעגעבען
פֿאָרְלָאָג
“אַמְּעָרְיוֹקָה”

Fuller
Brothers

1919

Fuller Brothers

1919

1919

*Copyright, 1919
by
Verlag "America"*



אַיִלָּה אֲלָט

- | | |
|-----|---|
| 1 | דָּאֵט לִידְ פּוֹ) לִין אַיִל |
| 19 | פְּלוֹיעַ, פְּלוֹיעָה |
| 49 | לְעֵר ((יִסְעָר יָם טָבָּה |
| 67 | לִיכְטִיאָע טָעָה |
| 83 | דֵּי שְׁטָטָאָדָט |
| 95 | אַיִן דֵּי פְּלוֹאָטָעַ) פּוֹן דְּעֵר ((עַלְטָה |
| 109 | אַלְעָגָעָהָעַ) צִיר אַהֲרֹן |





אַיִלָּה וְעֵדָה

אֲדֹעַ

ק. ה. ק. מ. י. א. י. א.

ס. נ. נ.

לאט ליד פו) טין אור



א

איך בין געקומען אויף גאט'ס ווועלט
 ניט געצוזאנגעגענערהייט
 און אָוועקגעהן וועלט איך אויך
 מיט מיין גוטען ווילען.
 ניט קיין הובות צו ערפֿילען
 בין איך אויף דער ווועלט געקומען.
 ווי עם קומט אָגאַסְט אויף יומ טוב
 אָזוי בין איך געקומען אויף גאט'ס ווועלט.

ב

דארטען וואו עם קומען ערץ און הימעל זיך צו אַסְטּען
 הענגט מיין וויג.
 דורות לאנגה, האָב איך אין גאלדען וויג זיך וויגענדייג,
 אין שלאָפּ געהערט.
 דאס ליאָר פון דער ווועלט

א

זו האט פארנומען מײַן געבעט ;
 מײַן דורות-לאנגען חלום ,
 עס האט דיין קוש מיד אויסגעוועקט
 פון דורות-לאנגען שלאָפּ .
 איך האב די אוייגען אויסגעמאכט
 און האב דערזעהן דאס ליכט פון דער וועלט ,
 און האב דערפיהַט
 איז איך בין דא אוייפּ דיין גרויסער ברויטער ערְדֶּו

ב

איך בין דיין קינד .
 מײַן שפִּיל פְּלָאָק איז דיין גרויסער ברויטער וועלט ,
 דאס לעבען איז מײַן שפִּיל .
 טרייב איך אָן מײַן שפִּיל ווֹאו אוייפּ דעם ברעהַ פון אַפְּגָּרְזָּן .
 שלאָפּ איך איין ווֹאו אוייפּ דעם אומְגָלִיקָם שׂוּעוּל ,
 שפְּלוּיטְסְטוּ אָוִים דעם שׂוֹעַן פון דיין גענָּאָד
 איךער מיר דיין קינד ?

ה

איך בין דין קינד .
 עם זיינען אלע מענשען דיינע קינדער
 אוון אויך דין ליבלינגס קינד .
 דו בענקסט נאך מיל
 אוון צעהלסטט די רגעס פון מיין קומען ,
 מיט דעם פארבען שפיל פון זונען-אונטערגאנן ,
 שיקסטו מיר די בענקשאפט דיינע ,
 אוון הערסטט זיך צו אין שטילקיות פון דער נאכט
 צום קלאנג פון מיינע טריוט ^ט

ו

דארטען וואו עם קומען ערעד אוון הימעל זיך צויאמען
 הענטט מיין וויכ .
 וויגט זיך אום ואויסט טויב בי מיר אין וויג
 ווען די שעה די לייכטיגע ווועט שלאנען ,
 ווועט די וויסט טויב
 זיך איבער מיר אין לויפטען קרייזען ,
 ווועט די וויסט טויב
 איזוק דעם וועג מיר וויזען
 צו מיין וויגט

3

מיט דעם כווארליינדייגען אוּמרזה

יפָּן

דעם שטורמדייגען ים

פארגעheat מיין ליד .

מיט דעם בענקיינרייגען פארבענספִּיל

פָּון

זונענאונגערגאָנג

פארגעheat מיין ליד .

מיט דעם קלטאָפְּ-אוּ-קלְאָנג פָּון שטיין אוּן שטָאָל ,

מיט דעם פֵּיעַרְדִּיגָּעַן בראנְד פָּון שטָאָטִיגָּעַן גַּעֲרוֹיזָשׁ

פארגעheat מיין ליד .

מיט מיין אָפְּעָנָעָם בְּלִיךְ

אָוִיף מיין גַּעֲלָגָנָעָר בִּינָאָכָט

פארגעheat מיין ליד

צָו דִּיר סָ

ח

דעָרַ קְלָאנְגַ פּוֹןַ מִינְגַ טְרִיטַ בִּיטְאָגַ
 דַעָרַ קְלָאנְגַ פּוֹןַ מִינְגַ טְרִיטַ בִּינְאָכֶטַ
 דַעָרַ לִיבְעָרַ קְלָאנְגַ פּוֹןַ מִינְגַ טְרִיטַ
 מִיןַ לִידַ צַוְ דַרְעָ

מִיןַ הַלְעָרַ בְּלִיקַ, מִיןַ גּוֹטָעַרַ בְּלִיקַ
 מִיןַ קִינְדִישַ הָאָרֶץַ וּאָסַ גָּאָרְטַ נְאָךְ גְּלִיקַ
 מִיןַ קִינְדִישַ הָאָרֶץַ, מִיןַ שְׁטִילַ גַּעֲמִיטַ
 מִיןַ לִידַ צַוְ דַרְעָ

מִיןַ גּוֹטָעַרַ שְׁמִיכָעַלַ אֵיזַ מִיןַ לִידַ
 צַיְעַןַ שְׁטִילְעַרַ זִיסְעַןַ וּעַןַ כְּבָנַ אַלְיָוַןַ.
 אַיךְ בֵּיןַ אַלְיָוַןַ, אַלְיָוַןַ, אַלְיָוַןַ
 מִיןַ לִידַ צַוְ דַרְעָ

ט

איז — איז — איז —
 איזו קלאפ איז אוים
 מיט דעם קלאנג פון טיון טראט —
 דאס ליז פון מיין איז .
 און שוער איז מיין טראט
 אויפֿ דער שטויינערנער ערֵד
 און רושיג דאס ליז
 פון דער שטויינערנער שטאַט
 און אַין דעם גערוויש ססזר זיך הערט
 דעל קלאנג פון מיין טראט :
 איז — איז — איז -

॥ צו מײַן געשטאלט אין שׂוֹגָעֶל

ו

דו בענקסט נאך מיר —

פאר'שׂוֹפְט איז אָנעַ פֿוֹן זַיְלָבָעָר וּוַיִּסְעַן שֵׁיָן,

פאר'גָעָהָעָן דִּינְעַ טַעַג אָונַ נַעֲכַת

פאר' מִיר בְּלוֹזַ וּוְאַרְטָעַנְדָּג.

אוֹן אַיךְ —

וּוּדוֹ אַלְיוֹן פָּאר'שׂוֹפְט

שְׁטוּחָה אַיךְ קַעְגָּעָן דַּיר דָּא, שָׁעה נאָךְ שָׁעה,

אוֹן מִיט דַעַם לִיכְטַ פֿוֹן מִיְנָעַ אַוְיגָעַן

דוֹרְכְּן שֵׁיָן פֿוֹן דָעַר כַּשׂוֹפְדִוְגָעָר טִיר

צִיה אַיךְ זַיְךְ צַוְּ דַיר —

מִיְן לִיכְטִיגָעָר גַּעַשְׁטָאַלְטָה

יא

ס' ליכט פון הארכען זוינען מיינע אויגען
 אוּן איך בֵּין פַּאֲרְלִיבֶּשׁ אֵין זַיִד,
 אַיְכָעָרְן שְׁפִיגָּעָל שְׁטָעה אַיךְ לְאַנְגָּג גַּעֲבּוֹיָעָן
 אוּן אַיךְ שְׁפִיגָּעָל זַיִד אֵין זַיִד

אַיְכָעָרְן שְׁפִיגָּעָל שְׁטָעה אַיךְ לְאַנְגָּג גַּעֲבּוֹיָעָן
 כְּשַׁלְּיָס דֵּי בְּרוּמָעָן אוֹיפָה אוּן צָו,
 כְּלִיבָּזָוִי צָו צָעַרְטָלָעָן מִינָּעָן אוֹיגָעָן
 אוּן פַּאֲרְוּיָגָעָן זַיִד אֵין רַוָּת

אַיךְ זָעה מִיט צָוְגַּעַמְאַכְּתָעָן אוֹיגָעָן.
 אַיךְ שַׁלְּיָס דֵּי בְּרוּמָעָן אוּן מִיר אֵיז לְיכְטָאָג,
 אַיךְ לְעָגָדֵי האַגָּט אַרְוִיָּס אוֹיפָה מִינָּעָן אוֹיגָעָן
 אוּן דֵּי פִּינְגָּעָר מִינָּעָן בָּאָדָעָן זַיִד אֵין לְיכְטָאָג

איך שטעה פאר דיר ווי גאנט האט מײַן באשאפען.
 און אלע קראמע ווערגען פון מײַן הארצען
 זענען פריי און אַפֿעַן
 פאר דין לוייטענדיגען בליך.
 און ווען איך קומ צו דיר אַשולדייגער,
 פָּאַר טָעַג אָוֹן נָעַכְתָּ פָּאַרְלְוִירְעַנְעַן,
 אָהָן זַיְן, אָהָן צַיל;
 אָוֹן וְעַן איך בּוֹיָג מײַן קָאָפּ פָּאַר דִּיר,
 באַהֲזָלְטָעַנְדִּיגּ דֵּי סְוּדוֹרֶת פָּוֹן מײַן זַינְדִּיגּ בְּלוֹט,
 באַגְּעַגְעַנְתָּ מִיךְ דִּין גָּטוּר בְּלִיךְ
 מִיכּוֹ לִיבְעַ אָוֹן פָּאַרְגְּעַבְזָוָגָט

יא

ווען איך וועל געהן אהויים
 צוריק און וויא זיך לעגען,
 וועטנו אַ ליכטיגער דאָ אומגען
 אין מיינע טרייט.
 און האָב איך ווען דאָ אויפֿ דער וועלט
 אַ שפֿילכען געהנט
 וועטנו מיט דעם זיך שפֿילען.
 און האָט מיך ווער אין לעבען דאָ געליבט,
 וועטנו בי איהם און שלאָך זיך פרעגן:
 צי ער האָט מיך נווט פֿאָרגעטען,
 מיין ליב און גוֹט געשטעטלט

יד

דו וועסטע אַמְּטָל זיך אין אַ זומערדייגען אַבענד
 נאָך מיר פֿאַרבּענְגּעָן.
 אין פֿאַרבּענְשּׁוֹל פֿון זונען אַונְטּוּרגּאנְגּ
 ווועט זיך דיוין העלאר בליך פֿאַרְלִירְעָן,
 אָן וועסטע זיך לאָזען פֿון די לעצטעה זונען שטראַלען פֿירען
 צו מײַן ווֹיָגּ.
 אָן שטעהן וועסטע אַ לִיכְטִיגְעָר
 כי מײַן גָּאָלְדָעָן ווֹיָגּ גַּעֲבּוּיגְעָן
 אָן וועסטע מֵיךְ ווֹיָגְעָס ווֹיָגְעָס ווֹיָגְעָס
 אָן קְוּשָׁעָן וועסטע מֵינָע צָוְעַכְאַכְתָּע אַוְיָגְעָן
 אָן וועסטע נֵיךְ ווֹיָגְעָס ווֹיָגְעָס ווֹיָגְעָס

III. טרייט קליינגןדייגע טרייט

טו

מײַר בין איז פון דורות לאָנגגען שלאָפּ
 אָוֹן פון דורות לאָנגעדרוה בין איז נאָך מײַר.
 אִיצֶט געה איז אָום מײַט קְלִינְגְּעַנְדִּיגָּע טרייט
 אַיְן דער טומעלדייגער וועלט.
 ערשות האָב איז געשטעלט מײַן פֿרְאַט
 אָוַיְם דער שפֿיַונְעַרְנָאָר עַרְד,
 אָוַן שׁוֹוִין האָב אַיְן לְוַסְטָה גַּעֲהֻרְתָּ
 דַּעַם פְּלִגְעָלְפְּלָאָטָעָר פון מײַן ווַיְסָעָר טוּיְבָּט

๑๖

שטעט:

האָמְפַר אִין מֵין לְעַבְעַן
אִין דַּיְוָן שְׂטָאַל אִון אַיְזָעַן,
רְיֹוָס אַרוֹוָס מִיט דַּיְנָעַ שְׂטִינוּגֶרְגֶעַ הָעֲנָט
די רָוָה פָּוָן מֵין הָאָרְצָעַן
אוֹן גַּיס אַרְיוֹן דַּיְוָן פִּיעָרְדִּיגָעַ גַּרְאָנָה
צַו מִיר אִין בְּלוֹטָה

שטעט:

פָּאָרְמוּעָר מִיךְ אִין דַּיְנָעַ סְוִיעָרָן,
שְׁמִיד מִיךְ אִיּוֹן אִין אַיְזָעַן אוֹן אִין שְׂטָאַל,
פָּאָרְפָּלְאַנְטָעָר מִיךְ אִין דַּיְנָעַ כְּשֻׁפְּדִיגָעַ קְלָאַנְגָעַן
אוֹן הָאָלֶט מִיךְ גַּעֲפָנָגָעַן
אִין דַּיְנָעַ פִּיעָרְדִּיגָעַ נְעַזְעַזָּת

י'

אוֹר הָאָב פַּאֲרֶפְלָאנְטָעֶרֶט מִינָע טְרוּיט
 אַיִן שְׂטָאַטִּיגָעַן גַּעֲרוֹוִישׁ,
 אוֹן אָוְנְשָׁעֵר דַּי שְׂטָאַלְעָנָעַ רַעֲדָעָר
 פָּוּן לְוִיפָּעַנְדִּיגָעַ בָּאָגָעָן
 הָאָב אִיךְ מִין רֹהֶה צְוָאוֹןָרְפָּעָן.
 עַס הַאַמְּעָרֶת אֹוָס דַּי שְׂטָאַט
 אַיְהָר לִידְ פָּוּן שְׂטָאַל אַוְן שְׂטָיִין.
 אוֹן צְוָדָעַם שְׁאַקְטָסָוּן שְׂטָאַל אַוְן אַיְזָעָן קְלָאָנָג
 טְאַנְצָעָן נִינָע פְּרִיטָן

יְהִ

און ווועט מײַן וווײַיסע טויב זיך דאָ באָויזיען
 ווועל איך זיך אָויסבָּאָהָאָלְטָעָן
 אין דעם שטאָטְרִיגָּעָן גערויש.
 און וווען איך ווועל דעם רוף דערהערען,
 דעם רוף צהִים,
 ווועל איך ניט געהָן.
 איך ווועל זיך מיט די ציַן און נאגִיל קלאָמעָרָן
 אָן שטאָל אָן שטיַין,
 און ווועל ניט געהָן —
 און אפשר — — — ווועל איך געהָן

* * *

איך ווועל געהָן
 איך ווועל געהָן

ט

עס ווועט מײַן וויסע טויב שטיל פָּלְאַטְעָרָן פֿאָרָאוִיס,
 און אוֹך ווועל אומכָּאַמְּרָקְטָּעָרְהָיִיט
 זיך שליכען דורך די גָּאָסָעָן
 אוֹוָפּ מײַן ווועג אַהֲיָוּם.
 און ווועט אַ יְוָנְגָּפְּרוּי שְׁטָעָהָן ווֹאָוּ בְּיוּ אַ פָּעָנְמְשָׁעָר
 ווועט זי אַיְן דֵי אַוְיגָעָן טְרָעָרָעָן פִּיהְלָעָן.
 און ווועלען קִינְדָּעָר ווֹאָוּ אַיְן גָּאָסָ זיך שְׁפִילָעָן,
 ווועלען זַי זיך אַיְן דָּעָרְמִיט פָּוּן שְׁפִילָ פָּאָרְטְּרָאָכְטָעָן.
 אָזֶוּ ווועל אַיך
 אַיְן אַיְונָעָם פָּוּן דֵי זָוְמְעָרְדִּיגָע פָּאָרְנָאָכְטָעָן
 נִיט - ווֹעָרָעָן אַיְן דָּעָר טָוְמְעָלְדִּיגָע ווּעַלְתָּעָן

פְּלִיאָה, פְּלִיאָה



זע דער פֿרוּ

21

דו ביזט מיין גאט!
און איך מיט הארך און לַיְבָ צו דיר בָּלָאנָג,
מיין האָרָ, מיין גאט!
איך גלייב אין דיר. די וואנדער דיוינע זייןען גרוּזָן,
אין טיעָפָ און אומעטיג געבעט מיין האָרָק געהט אויס
צו דיר, מיין גאט!

איך געה אַרְוֹם אֵין שָׁטוּב אָוֹן שְׂמִיכָעַל שְׂטִילֻרְהַיִיד.
 אָוֹן דֵי בָּקָעַן מִיְּגַע פִּיהְל אַיךְ פְּלָאָמָעַן.
 עַס פְּרָעָגֶט דֵי מַאֲמָע וּוֹאָס עַס אַיז מִיטַּמֵּר דֵי פְּרִיּוֹל
 אָוֹן דָּעַר טָאָטָע לְאָכְטָפָן מִיר.
 גַּעַה דָּעַרְצָעָהָל דָּעַם טָאָטָעַן מִיטַּמֵּר טָאָטָעַן,
 אָז דָּאָס קָוָם אַיךְ עַרְשָׁתָפָן אַיְהָרָעַ

אָהָן אַוְיְפָהָעָר זִינְגָּט מִיְּן הָאָרָק אַיְהָר לְיַבָּעַן גָּאָמָעַן אָוִים.
 אָיַן הָאָרָעַן גָּלְעָטָעַן וּוַיְכָע סָאָמָעַט בְּלָוְמָעַן.
 זַי הָאָטָט מִיר הַיְינָט גַּעַשְׁקָט אַט בְּלָעָטָעַל פָּוָן אַ רְוַיָּא,
 אַיז מִיר גָּוָט אַזְוִי דָּרְפָּנוֹן.
 אַיךְ וּוֹאָלָט זַיְדָא אַלְיוֹן אַרְוֹמְגַעְנוּמָעַן,
 זַיְדָא אַלְיוֹן אַ קְוָשָׁגָעָטָאָן^๖

עַס הָאָטָט דָּאָס הָאָרָק פָּאָר גְּלִיק אַ נָּגָג גַּעַטָּאָן.
 אָיַן דֵי אַוְיְגָעַן מִינְגַּע פִּיהְל אַיךְ טְרָעָרָעַן.
 דֵי מַאֲמָעַ פְּרָעָגֶט אָוֹן שְׂמִיכָעַל : "בֵּית פָּאָרְלִיעָבֶט, מִיְּן זָהָן"^๗
 פָּאָלָט מִיְּן בְּלִיק אַרְאָפָ צָוָף דֵי.
 קְוָשָׁט דֵי מַאֲמָעַ צָאָרָט מִיר אַוְיָפָ דָּעַם שְׂטָעָרָעַן
 אָוֹן דֵי טְרָעָרָעַן פְּלִימָעַן שְׂטִילַ^๘

א בערעלע-בו

23

מיר זייןען געזעסען בייז שפעט אין דער נאכט
אין דרייסען ביים פענטער, ווי קינדר פארבראכט.
אין האב איהרע האָר שטיל געקוישט און געלעט,
און זי האָט געלאָפֿעלט, געשפאסט און גערעדט,
און אלץ מיד געראָקען :
— איך געה שוין, ס'אייז שפעט איך געה שוין, ס'אייז שפעט

איך האב איהר געקוישט האָט זי אַזְוִי קאלט
זיך קלומרט געמאכט : “איך האב דיך ניט האָלֵד” —
האָט זי זיך צוֹלָאָכט, און געצייטערט פון גלוּסֶט,
געכָאָפְט באָלֵד מיין קאָפֶן און געפרעסט צו איהר ברומט,
געברענשט מיר מײַן אוּוַיַּעַד : אָך, ווֹאָלְסֶטֶן געווואָסֶט
וּיְכָ' לְיִכְ' דִּיך מֵיַן אַינְגָּעָל, מֵיַן לְיִכְ' מֵיַן גַּאֲלָדֶת

— איך בין — זאנט זי — מאָטֶע, און דו בייזט מײַן קינד.
נו, לעגיישע דאס קעפיַן אוּפִּין שוויס מיר געשוונד.
איַצְטַ מאָך נאָך דִּי שענִיגְקָע אוּיגְעַלְאָך צו.
דו פָּאָלְגֶט ניט אַ מאָכְעַן ? — דו שלעכְטִינְקָעַר דו !
אט געהט דָּאָך אַ בערעלע — בערעלע-לוּעַ-בוּ !
בערעלע-בוּ !

זי האט געזאגט א גוטע נאכט
 און שנעל די טרעד ארויף געלאפען.
 עם אייז די טיר געבליבען פפאען,
 האב איך איהר צוגעטקט.
 און לאנג שוין איז איך שטעה ביזט טיר
 איין שטיילען וועה אלק מורהמענדיג;
 — א גוטע נאכט א גוטע נאכט.

אייך געה אהיהם, שוין שטונדען לאנג
 איז כ'געה און געה און הער זיך איינגעט,
 ווי טריומענדייג פאודבענט עס טענה'עט
 דער וויכער, בענגער עכאנ-קלאנג
 פון מיינע טרייט.
 דאס טענה'עט ער, מיר דאכט,
 איין שטיילער נאכט פאטרטראקט
 דעם זעלביבען;
 — א גוטע נאכט, א גוטע נאכט.

וואו איך שטעה און וואו איך זיע,
 צייכען איך — פֿאַרטְראָבֶט — און קריין
 אייז אונ־איינציג זאָרט בלוייז: „מְאַרְגָּעַן“.
 שמייכעל איך אין זיך פֿאַרבָּאַרְגָּעַן
 צו דעם איינעם ווֹאַרט, דעם שטומען,—
 „מְאַרְגָּעַן“ — מְאַרְגָּעַן ווֹעַט זיך קומען?

כ'ישך דעם פֿאַרגְּלִיאַן אין הוֹא,
 כ'הער דער זיגער טיקעט אויס
 זיינע רגעס, דוכט מיר טראָפְעַן
 טרייפְעַן אויף מיין הארץ און קלְאַפְעַן.
 עפִים נאָגַט אין הארץ פֿאַרבָּאַרְגָּעַן:
 אוֹו, ווֹו ווֹויט סְאַיז נאָך ביז מְאַרְגָּעַן!

ליבעוט פול

26

— וועסט אין מיר זיך נאך פארלייבען — וואָרערנט זי מיז
און די אויגען איהרע שטראָלען .
— מיילא — זאג איך מיט אַ שמוייכעל אויפֿדי ליפען —
ס'איין במיילא שוין פֿאָרפאָלען !

— שוין פֿאָרפאָלען ? — קען זי קלומֶרְשֶׁט זיך ניט גלויבען —
— וועמען, בחור, ווילסטו נאָרערן ?
— וויסט ניט געביך — ביוזער איך זיך —
— האָסְטַ דָּךְ, פֿאָכְטָעָר, לאָנגַ שוין דָּךְ עֲרֵפָהָרָעָן !

טוט זי שנען אַ גַּלְעַט מײַן שְׁטָעַרְעָן — אַרְיִים קִינְד מִינְסַ!
וּאַסְּצַשְׁעַ וּוּעַט פָּונְן דִּיר אַיצְט וּוּעַרְעַן ?
— אַ גַּלְיְּבָטָעָר — שְׁפָאַס אַיך פֿרְעָהָלִיךְ, וּוּעַרְט זי שְׁטָרָעָנָגָעָר :
— כְּזֹאָל דָּךְ מַעַהַרְ פָּונְן דִּיר נִיט הָעָרָעָן !

קָוָמַט אָן אָוּמַעַט אַוְיֵף מִינְסַ פְּנִימַת, לְאַכְתַּט זי גָּלִיקְלִיךְ .
וּוּעַרְעַן מִינְגַּע בְּלִיקָעַן טְרִיבְעָלָר,
געַמְט זי שְׁטִיףָעַנְד-פֿרְעָהָלִיךְ מִיר דָעַם פְּנִימַת גָּלְעַטָּעָן :
— אַיז דִּיר עַפְעַם וּוּאַסְמִינְ לִיבְעַר ?

שׂוּוִיגַג אַיך . וּוְיל זי דּוֹקָא אַיך זָאָל לְאַכְעָן . שְׁפָאַסְט זַי .
געַמְט מִיךְ שְׁמִיקָעַן אַ גַּעַלְעַטָּעָר .
בָּאָפְ אַיך אַיהָרָע וּוּיסַע הָעֲגַטְלָעָר, וּוְיל זַי בִּיסְעָן .
רוֹגּוֹשׂ זַי זַי — בִּזְוֹט אַ שְׁלַעַכְטָעָר !

פיהרט איהר רוגזשטיינע מיך אָראָפּ פֿוֹן זִינְעָן,
עפָעַם שׁוֹט אַשְׁטְרָאָס אַזְוָעָס
איבער לֵיב אָזֶן זַעַלְעַ, זַוְילְדְ פֿוֹן לִיבָעַ כָּאָפּ אַיךְ
זַוְיִ אַקְינְד אַיחָר אַין דִּי אַרְעָמָסָס

דוכט מיר : כ'וועל אָזֶן אַיהר האַלְטָעַן אַיְוביָגֶס
אוֹן שְׁוִין קִיְזְמָאָל גִּיט באָפְרִיעַן.
„גָּאָט וּזְאָס טָוט מְעָן ?“ „קִינְד מִינְס !“ טְוִיזְעַנְט ווַילְדָעַ קְלָאנְגָעַן
ריְפָעַן זַיְן פֿוֹן בְּרוֹסְט צָום שְׁרִיעַן .

פרעם ביז וועה אַיךְ מִינְעַ לִיפָעַן אוֹףּ אַיהר נָאָקָעַן —
וּוַילְט זַיְךְ אָזֶן בְּיוֹמָעַן בְּיוֹמָעַן
בְּיוֹם אַיךְ דְּרוֹשְׁטִיגַס אַיְינְגָעַן לִיפְזִיךְ אַיְונְעַט, קִיְקְלָעַן
זַיְךְ אַרְגְּנְטָעַר אוֹףּ אַיהר ווַיְסָעַן

נאָקָעַן — וּוֹי קָאָרְעָלָעַן פֿוֹן אָנוֹ אַפְגָעָלִיטָעַן
שְׁנִירָעַל — הַיּוֹסָעַ רְוִיטָעַ טְרָאָפָעַן .

נויגט זי גראציעז איהר בלאנדרען קאָפַ צו מײַינעם צו,
רעגן זיך אין הארץן טוייזענט ציטערדייגע טענער
קְלֹיָם זי פְּלִיסְטִירֶת : סְאָרָא שִׁינְעַ נְאָכֶט .
זעה אַיך אַיהֲרָע בְּלוּעַ אַוְיָגָעַן, זָאָג אַיך : דַּו בִּיאַזְטַּשׁ שֻׁעְנָה .
גְּלַעַט זי מִיר אַזְוִי דַּי הַאנְטַּן לְאַכְטָן .
בֵּין אַיך טַאַקָּע אַזְוִי שִׁין ?
זָאָג אַיך : " נִיְּן ָ"

וּוְעָרֶת זי בְּרוֹגָז — וּוְעָרֶת זי טּוֹזְעָנֶט פָּאָכִיג שֻׁעְנָעַר נְאָך —
וּוְעָרֶת זי בְּרוֹגָז — הַעָרֶת זי אוֹף מִין הַאָגָט צו גְּלַעַטָּן .
בְּעַט אַיך זי אָוָן שְׂוּעָר זִיך : דַּו בִּיאַזְטַּשׁ שִׁין .
זָאָגָט זִיך : כְּיוּלַּמְּטַּדְּרַ זִיך קִיְּונָמָלַ שְׁוִין נִיט אַיבָּעָרְבָּעָטָעַן .
שְׁרָעָק אַיך — אַיך וּוּלְלַ וּוּיְגָעַן, וּוּסְטַ שְׁוִין זְעהָן !
מְאָכֶט זִיך חַגְעָזְזִידְגַּזְזִוִּוִּי :
" בעד, בעד בָּאֵי ! "

כְּהָאָב אַיהֲר אַפְּגָעָפִיהָרֶט אֲהַיִם אָוָן גַּעַה צְרוּק אלְיוֹן
אַיבָּעָר לְאַנְגָּע שְׁטִילָע גַּסְעָן, עַס חַוִּידָען זִיך פָּאָרָהָנָגָעָן
אַיְן דַּי פְּעָנְסְטָעָר. אַ וּוּנְטָעָל צִיהָת .
אַיך וּוּאָלָט אַזְוִי כָּסְדָּר אַוְמְגַעְגַּגְגָעַן
אוֹן זִיך צְוָגָהָעָרֶת וְוִי עַס קְלָאָפָעַן אוֹים דַּי טְרוּט
אַיְן דַּעַם נְאָכְטָלָרַ שְׁטִילָעַן בְּלוּי :
بعد, بعد בָּאֵי بعد, بعد בָּאֵי

א

אין האָב באַשְׁלָסָען מעָהָר מיט אַיהֲר זִיךְ נִיט צֹ טְרֻפֶּעָן ;
 הָעָרֶט דְּקָס הָאָרֶץ אֵין מִיר נִיט אוֹיפָ פָּאָר אַיהֲר צֹ וּוַיְגָעַן .
 אָוְמָעַט קָעַן מַעַן אֵין דִּי אַוְיָגָעַן מִינְעַן לְוַיְגָעַן .
 אָוְמָעַט אָוְן פָּאָרְדָּרָם .
 אָךְ, מִין הָאָרֶץ אָוְן מִינְעַן אַוְיָגָעַן זַעַנְעַן
 גַּעַגְעַן מִין באַשְׁלָסָעָן

אַיר זִיעַ אָזְוֵי דִּי פִּינְגָּעָר פָּוָן דִּי הָעָגָט פָּאָרְבָּרָאָכָעָן ,
 אָוְן דִּי אַוְיָגָעַן מִינְעַן, אָוְמָעַטְיָגָעַן, שְׁטוּמָעַן,
 דָּוְבָּט זִיךְ, רָעְדָעַן צֹ דִּי פִּינְגָּעָר : אָוי, אַיהֲר דָּוְמָעַ
 פִּינְגָּעָר, וּוְאָס אַיהֲר זַעַנְט !
 אַיהֲר וּוּעַט מַעָָהָר שְׂוִין קִיּוּמָאָל נִיט בָּאָרִיהָרָעָן
 אַיהֲרָע וּוַיְסָעַד העַנְטָן

ב

האָב אוֹיֵף הימעל-בלוי פאָפִיעַר אַ בְּרִיעַף עֲרַהָּלְטָעַן ;
 שׂוֹרִיבֶּט זַי : „וּאוֹרּוּם קָוְמָסְטוּ נִיטַּ צָוְגָעָהָן ?“
 האָב דָּעַם בְּרִיעַף שְׁוִין טְוִיזָעַנד מְאַל בָּאַחַאלְטָעַן ,
 נְעַם אֵיהָם בָּאַלְד צְוַרִיךְ אַרְוּס אָזְן לְיִזְן :
 „וּאוֹרּוּם קָוְמָסְטוּ נִיטַּ צָוְגָעָהָן ?“ ...

כְּוֹוִיס נִיטַּ, וְוִי אָזְן, כִּהְאָב צַו אֵיהָר טִיר גַּעַטְרָאָפָעַן
 שְׁפִילַי, דָּעַרְשָׁרָאָקָעַן אַנְגָּעָקְלָאָפָטַן אֵין אֵיהָר —
 וְוִי אַ הְוָנְתַן, וְזַאֲס אִיז פָּן הְוָיַּ אַנְטָלָאָפָעַן ,
 קָוְמָס בִּינְאָכָט אָזְן גְּרָאָבָעַלְטַן שְׁטִיל אֵין טִיר ,
 האָב אֵיךְ אַנְגָּעָקְלָאָפָט אֵין אֵיהָר .

אין טרעדערין

31

זי טאשט שנעל די קאָרטען און הייט מיר
אוּר זאָל זיך פֿאָרְקַלְעָרְעָן
שטייפֿערִישׁ לאָכָעַן די אוּגָעַן די בלוייע,
קיינְדִישׁ פֿאָרוֹוָאָרֶפֶט זי אַ לְאָקָעַן אַ בלְאָנדָע
פֿון אַיבָּעֶר דָּעַם שְׁטַעַרְעָן
און טְרַעְפְּטַט מֵיר אָזָוִי:
— עַס אֵיז "וּנְגַעֲרְמָטָן" אַיעָרֶר "הָעָרָק"
פֿון אַ לְבָעַ גַּעֲפַּנְגָּעַן,
און יְעַגַּע צָו וּוּמְעַן
עַס טָוָט אַיעָרֶר לְיְבָעַ בָּאָלָאָגָעָן
אוֹז אַ בִּילְד שְׁיוֹגָעַ פֿרְזִי
איַהָּרָעַ הָאָר — זַוִּית וּוִיסְעָן — עַנְעָן בָּלְאָנדָע,
איַהָּרָעַ אוּגָעַן — בלויָט

וּוַיַּעֲשֵׂה וְאֶחָד וְעַנְעָן שָׁוֵץ אֲזִזִּי פָּאָרְבּוֹיָגָעָפְּלוֹיָגָעָן?
וְאֶל אֵיךְ אָפְשָׁר גְּלִוְיבָּעָן, אָז דָּאָס אַזְּ אַחֲלָום גָּאָרָה?
הָאָבָּא אַיךְ וְעַן גְּעֻזְעָהָן שָׁוֵין דִּינְעָן בְּלוֹיעָ אַוְיגָעָן?
הָאָטָּמִין הָאָנְטָשָׁוֵין וְעַן גְּעַזְעַרְטָעַלְטָ דִּינְעָן בְּלָאנְדָעָהָאָרָה?

וּוַיַּעֲשֵׂה מְאָל כִּיְהָאָב צְוֹוִישָׁעָן דִּינְעָן בְּרִיסְטָשָׁ מִין קָאָפְּ פָּאָרְבּוֹיָגָעָן,
וְאֶל אַחֲלָום זִוְּן דָּאָס גְּלִיקָפָּוּן לִיבָּעָס נַעֲכָשָׁ אַחֲן צָאָהָל?
וְיַיְדָרָךְ כְּשׁוֹפָטָא וְעַדְעָן נַיְעַרְוָאָכְתָּעָן מַאֲרָגָעָן
דוֹכָטָמִיר, אֵיךְ גְּעַפְּרִין זִיךְּ לְעַבְעָן דִּירָ צָם עַרְשָׁטָעָן מְאָלָט

אַפְּאָרְשָׁעַמְטָעָר מִיטָּאָרְאָפְּגָעָלְאָזָעָטָ אַוְיגָעָנְלִידָעָר
פְּאָל אֵיךְ מִיטָּדִי לְעַפְעָן צָו דִּינְעָן הַיְּסָעָן קְעַרְפָּעָר צָו.
וּוַיַּעֲשֵׂה סְדָוֹת — זָאָמִיר — טְרָאָגָסְטוֹ אַיְינְגָעָשְׁלָאָסָעָן אַיְן דִי גְּלִידָעָר,
זְיִיבָּמִיּוּם, כְּלהָמִינְעָן, וְאַונְדָּעָר שִׁינְעָן מַיְודָעָל דָו!

אליבע פון דריי

33

א

ז' האט מיך באגעגענט מיט לייליכע פרעהליהכע בליקען
מייט וואריםער האנט
און ער האט ווי פרעמד און גוט גערן דערלאנגט מיר אָ קאלטע
אָ פראסטיגע האנט

איך האב איהם פארשטיינען ; עם האט איזו הילפלאָז צווארקען
געבעטען זיין בליק :
וואָס דארפֿטַהּ דָאָהָבָעָן ? דֵי ווועלט איז אָ גְּרוֹיסָע,
געה זוך דיר וואו אַנדערש דִין גְּלִיק

איך האב זיך גיעזגענט — ז' האט מיר אָ בלימעל געגעבען .
ער האט עס גיעעהן ,
געעהן און געשמייכעלט , און ז' האט נאאיו מיך געבעטען :
„קומט מאָרגען צונעהן“⁵

ב

עד ליבט איהה, כ'זוויס;
 און ער זוויס אוז,
 ווי כ'ליב איהר הייס
 און איינער אויז צום צויזיטען גוט בייז טבערען.
 און זי, וווער זוויס ?
 איהר בליך זאגט : "האָ"
 אי מיר, אי איזם,
 און וואָס דער סוף
 וועט זיין דערפּון אויז מורה'דייג צו קלערען.

אייך וווארט פאר זי
 אין גאנרטען איצט,
 א שטילעלר וועה
 האט ליב און צארט טײַן האָריך אַרְוָתְנָעָנוּמָען.
 אין טראָט אויף גראָט —
 ווי זויז עס רעדט.
 איך בויג זי אַין
 און טו אַ גָּלוּט
 און זאג : זי ווועלען באָלֵד צויזטָעָן קומען.

איך בליב שטעהן שטעה
 און ווארט און הער,
 אין האנט אַ בלומ,
 אין האנטען טיף אַ פינגליך-צארטעס נאגען.
 עס הערען טרייט
 זיך וואו אין גאמ,
 איך פיהל, עס ווערט
 מײַן פנים בלאמ
 אוּוֹ ס'הערט אַ וויל' דאָם האָרוֹץ מײַנס אוּת צוֹ שלאָגען^๙

ג

ער האט געזאגט : א גוטע נאכט .
 אוֹן זִי הָאַט אַיְהֶם צָוּ שֵׁיר בְּאַלְיִיט
 אוֹן אָוּמְגַעְקָעַרְתּ זִין שְׂטוּלְעָרְהִיט ,
 דָּעַם בְּלִיק אַרְאָפְגָעָלָזֶט — פָּאָרְטְּרָאָכֶט .

זִי הָאַט זִין שְׁגָעַל גַּעֲטָאָן אַ קָּעָר
 צֹ מִיר , אָוּיְף מִיר אַיְהֶר הָאַנְטּ גַּעֲלָעַט
 אוֹן שְׂטוּלּ אוֹן אָוּמְעַטְּינְג גַּעֲפָרָעַט :
 — וּוּאָרוֹם בִּיזְטוֹ נִיטּ שְׁעוֹהּ וּוּ ער ?

אַיְן הָאָב גַּעֲלָאָכֶט אָוֹן וּוּ מִיטּ שְׁתָאָל ,
 הָאָב אַיְדּ אַ שְׁנִית . אַיְן הָאָרֶץ דְּוּרְפִּיהָלֶט
 אוֹן זִי הָאַט זִין גַּעֲשְׁפִּילְט , גַּעֲשְׁפִּילְט
 מִיטּ טִיגְעַן הָאָרֶץ , צָוּ לְעַצְמָעַן מַאֲלָה .

איהם בינדט צו איזער צו, און האָלט איהם פֿעַט אַריינְגֶּלְעַד פֿון גָּלְד.

ווײַיס גָּאַט אַלְיוֹן ווי צוועקלְאַז לאָנג ער האָט דַי צוֹוִיטַע צָאָרַט גַּלְבַּט,

און ס'הָאַט גָּאַר קִינְגַּעַר דַּעַם באָגְרִיף, ווי טִיף ער האָט דַי דְּרִיטַע האָלְדַּז

די ערַשְׁטַע, ווײַיס ער, לְגַת אֵין בעַט אַצְּנַד אָן ווַיְגַט אַוּעַק די נַאֲכַט,

עוֹן האָט איהם מַאֲדַנָּע אַוְמַעְטִיג דַי צָוּוֹיטַע הַיִּגְּזַע באָטְרָאַכְט,

און קִינְגַּעַר ווַיְסַמֵּךְ ווי שעהן, ס'איַז יַעֲגַע הַיִּגְּזַע גַּעַלְעַן ווּן זְהָאַט גַּעַלְאַכְטַע

ער געהט אַהֲיָם אֵין שְׂטִילָעַר נַאֲכַט, אַהֲיָם זַי ווַיְיַגְּזַע, ער טוֹט אַ לְאַךְ.

ווי מַאֲדַנָּע ס'איַז: אַיז שְׂלוֹדִיג ווּרְעַר? עַס נַאֲגַט אֵין האָרָק אָן עַפְּסַיְסַי גַּלְעַט,

און ווּאַס? כָּאַטְשַׁ נַעַם אָן ווַיְיַגְּזַע, אָן לְאַךְ — אַ נַּאֲגַע זַאֲלַז אַ מַאֲדַנָּע זַאֲלַז



דו האסט זיך געקלאנט דאן : אויך ניב דיר קיין גליק ניט.
 עס פלעגט מיך דאן קלעמען,
 עס האסט דאן געבלוועיגט מיין הארץ .
 איזאט ברענונג אויך דיר גליק אוון דו ווילסט עס ניט נעמען,
 אווי, וועהטאָנט, אווי, בלוטיגט מיין הארץ ०

דו האסט ניט געוואלט דאן, אויך זאָל דיר פארלאָזען,
 האסט טראערען פאָרגאָסען,
 אוון מיר האסט געבלוועיגט דאס הארץ .
 איזאט קומ אויך צויריק אוון דיין טיר אויז פארשלאָסען —
 אווי, וועהטאָגט, אווי, בלוטיגט מיין הארץ ०

עוֹ מַעֲגָן אָנוּ וְעַלְתָּעַן צַעַשְׂיִידָעַן,
נָוֶר וְעַלְעָן שְׁזַיְן אַיְוָנָעַר צָוֵם צְוּוִיטָעַן
אוֹיָף אִימָעָר בָּאַלְאַנְגָּעָן.

עוֹ וְוַעַט וְוַי צְשַׁאַטָּעַן
דָּעַר עַבְרָ אָנוּ אִימָעָר בָּאַגְּלִיטָעַן,
אוֹמְזִיסָט זִיךְ צְוָגָאנָגָעָן!

פִּיעָל פְּרוּיָעַן אִיךְ זָאַל נִוְתָּאָמָרְמָעָן,
פָּוָן לִיבָּעָ צָו לִיבָּעָ אָוּטוֹאַנְדָּעָן,

נָאָךְ דִּיר וּוָעַל אִיךְ בָּעַנְקָעָן.

אָוָן מַעֲגָסָתוֹ זִיךְ פְּרֻעָסָעַן
פָּוָל פִּיאָעָר צָוֵם בְּרוּסָט פָּוָן אָן אַנְדָּעָן,
פָּוָן מִיר וְוַעַסְמָנוֹ דָּעַנְקָעָן.

זו א דיאטע

10

עם האט דיין קלונגער בליך
א שפֿל געטָן בלוייז מיט מיין קינדייש האָרֶץ
און האָסְט צליין ניט וויסענדיג, געפֿאנְגַען
די רוה פֿון מײַנְגַע טעג אָון געכְט .
און ווועָן דּו בִּזְטְּ פֿון טַרְדָּ אָזְעָק
אייז הִינְטִישׁ טְרֵי דִיר נַאֲכַעְגַּנְגַּעַן
די רוה פֿון מײַנְגַע טעג אָון געכְט ^ו

מיין קינדייש האָרֶץ
הָאָט אָמְנָגְבָּלְאַנְדוּשָׁעַט קְלַאַפְּעַנְדִּיג פֿון טִיר צֹ טִיר,
געזְוָכְט אָוָף אַלְעָ קְרוֹטָע וּוּעָגְעָן
די רוה פֿון מײַנְגַע טעג אָון געכְט .
די בענְקַשְׁאָפְט הָאָט מִיךְ צֹ דִין טִיר גַּעֲבָרָאָכְט
און בַּיִ דִין שְׂוּעָלְ אַיְזְ הִינְטִישׁ טְרֵי גַּעַלְעָגַעַן
די רוה פֿון מײַנְגַע טעג אָון געכְט ^ז

וּי א קינד פארטראקט אין שווייען, זיצטן בי דעם וויגעל, יונגע מאמע,
און דיין קלומרט ערנט פנים זעהט אויס קינדריש חנ'עוווריג איזו,
קינדריש חנ'עווודיג דער פנים און די אויגען קינדייש בלוי

ניט א שמוייכעל אויפֿ די ליפלאָן, שלאָפֿ דאס קינד אין וויגעל,
צייט אויך אָז די קלײַגע שיינע מאמע זאָל שוין שלאָפֿען געהן,
נאָר די קלײַגע שיינע מאמע שאָקעלט מיט דעם קאָפֿ אויף ניווֹט

קום, אויך וועל דיך וּי א קינד אויפֿ מײַנע הענט פארוואָיגען.
אט איזו, דעם קאָפֿ מיר אויפֿן הארץן, שליס די אויגען צו —
זאָלען מײַנע שיינע, מײַנע קלײַגע קינדער שלאָפֿען, ליאַלוֹלוֹט

האָפּ, האָפּ, האָפּ
אָט, אָט, בִּים אֵיךְ בַּי מֵין קִינְד,
אוֹן דַּי שֻׁהָנָע אָוָגָעָן, נָעַמְתָּ דַּי מָאַמְעָ צָו בִּים קִינְד
אוֹי וּוֹעה, בְּעַסְעָר זָלֶל דַּי מָאַמְעָ דִּינְעָ וּוּרְעָן בְּלִינְדָּן
שְׁלַעַכְתָּעָ, שְׁלַעַכְתָּעָ, מָאַמְעָ דָו,
נוֹ, נָוָ, נָוָּה

האָפּ, האָפּ, האָפּ,
אוֹי, אוֹיךְ וּוּל אָזְוִי סָוִן זָוִן אַרְאָפּ.
גּוֹטָע מְעַנְשָׁעָן, קָוָמְתָּ אוֹן נָעַמְתָּ בַּי מִיר דָאָס קִינְרָל צָו!
שְׁנָעַל בְּאַחֲאַלְטָן זִיד!
הָאָט נִיט וּוּרְעָן קִינְד גּוֹזְעָהָן?
נִיזְוָס נִיזְוָס נִיזְוָס

א

עס זענען דינען האָר אַזְוֵי שׁוּוֹאַרְקַן, אַזְוֵי ווַילֶּד,
און דינען גְּרוֹיְסַע אַזְגַּעַן זענען שׁוֹאַרְצַעַר נַאֲךָ אָוּן ווַילֶּדֶרֶה,
דָּאָךְ אַזְדָּעָר פְּנִים דִּינְעָר אַזְעָא צְאַרְטָעָר, אַזְעָא מַיְלָדָרָה,
און שְׂמִיכְיָכְלָעָן שְׂמִיכְעָלָסְטוֹ אַזְוֵי לַיְעָב, אַזְוֵי מַיְלָדָה

אייד האָב געהערט דָו האָסְט גערעדש פֻּל גָּלוּט אָוּן פִּוּין,
דיין שְׂטִימָע הָאָט אַיִן בְּלֹוט בַּי מִיר דִי לַיְוָעָנְשָׁאָפַט גַּעַזְוָנְדָעָן,
און יְעָדָעָר ווְאָרָט הָאָט מִיר דָעָרְמָאנָט אַיִן בְּלֹוטָעְנְדִיָּגָע ווְאָנְדָעָן
און יְעָדָעָר ווְאָרָט הָאָט מִיר דָעְרְמָאנָט אַן גָּלוּטִיגַּרְוִיטָעָן ווְיִיְּזָה

ב

עו האָט אַ שׂוֹאָגֶן, אַ וְיִסְמַעַר שׂוֹאָגֶן
 זַיִן שְׁנָאָבָעֵל אֵין דִּין בְּרוּסֶת גַּעֲשְׁטָאָכָעֶן,
 האָסְטָוָן מִיטָּפָיָן אָוָן לְיִדְעָזְנָשָׁאָפָט גַּעֲבָרָאָכָעֶן
 די פְּלִיגְלָעָן פָּוָן דָּרָם וְיִסְעַן שׂוֹאָצָעֶן

אוֹן צַו דָּעַר בְּלוֹטָעָנְדִּיגָּעֶר וְאוֹנדָר
 האָט זַיִד דִּין קָאָפָט אַשְׁכּוֹרָעָר גַּעֲבָוִיאָעֶן,
 אוֹן מִיטָּדִי שׂוֹוָאָרָצָע אַוִיסְגַּעַסְטָאָרָטָשָׁטָע אַוְיגָעֶן
 האָסְטָוָן בְּאוֹרְיָהָרָת די רְוִיהָע וְאוֹנדָר

ג

אן אלטער פארלאָזענער פאלאָק
 מיט טוילען פון שפינזער בעס באהאנגען,
 אין נעצען פון גרויזאַמֶּר תאהו
 דָּאָרט זעגען זי בידע געפֿאנְגָּען

אויף קאלטען, אויף שפֿיצִיגָּען מאַרְמָאָר
 אַ נַּאֲקָעֵטָעַ לְאַטְזָה זַי צַעְוָאָרְפָּעָן,
 די גַּלְדָּעָר וּבְרִירָעַן אַזְן צִיטָעָרָן,
 וֹוּ סְטוּרָונָעָס פּוֹן שְׁפִילְעָנְדָעַ הַאֲרָפָעָן

מייט שטשרענדע קלעפֿענדע צַיְוָנָעָר
 אַ נַּאֲקָעֵטָעַ קַוְמָת עַד צַוְפָּוָעָן,
 דָּעַם נַאֲקָעֵטָעַן לְיוֹב אַיְהָרָעַן פְּלִיקָט עַד
 מייט וּוְילְדָעַ, מייט שְׁטַעַכְיָגָעַ וּוְיזָעָן

זי קַאֲרְטָשָׁעָן זַי בִּיּוֹדָעַ צְזָאָמָעָן
 אַזְן פִּינְגָּעָן אַיְנוֹנָעָר דָּעַם צְוּוֹיִשָּׁעָן
 אַזְן קְרָעָכָעָן אַזְן לְאַכְעָן אַזְן וּוּאַיְעָן,
 וֹוּ סְעוּזְיָעָט אַהֲזָט נַאֲךָ אַטְוִיטָעָן

און פלויצים זיו פראלען פאנאנדרער
 זיך יעדער אין ווינקעל פארשלאָגען
 און ס'הרט זיך אַ קליפען אַ שטילער,
 ווּ קיגדער פון טאטען געשלָאנגען

* * *

דאָס האָב אוֹר געהרט אַין דיָין שטיַמע
 ווּעַן כ'הָאָב דיָך געהרט אַמְּאָל רֵיִדָּעַן,
 דיָין שטיַמע פֿול גְּרוֹזָאמָעַת אָוהָה,
 דיָין שטיַמע פֿול הַיּוֹלִיגָעַ לְיִדְעָקָה

7

— מימי אגולייא —
 ווּאָס אַיךְ טֹו, אָזֶן ווּאוֹ אַיךְ בִּין,
 לִיאָט דִּין נָאָמָעָן מֵיר אַין זַיְן.
 צַו דִּין ווּעְזָעָן ווּוִילָד אָזֶן שַׁיְן
 פְּאַסְטָן דִּין נָאָמָעָן ווּי אַקְרָזָן;
 — מימי אגوليיא —

וועָן אַיךְ רַעַד דִּין נָאָמָעָן אַזְיָן,
 שְׂוּעָבֶט דָּזָן פָּאָר מֵיָן בְּלִיק אַרְוִיס;
 הַאָר אָזֶן אַוְגָעָן, ווּוִילָד אָזֶן שְׂוָאָרָן,
 אָזֶן אַשְׁטִימָעָן שְׁנִידָט מֵיָן הַאֲרָק
 — מימי אגوليיא —

זִינְתָ אַיךְ הַאָב דִּין רַופָ גַּעַהָעָרט,
 גַּעַה אַיךְ אָזֶן צַיְן פָּאָרְקְלָעָרט;
 עַפְעוֹס טָוָט אַין הַאֲרָךְ אַרְסָם,
 ווּזְיָס אַיְן גַּאַט נָאָר ווּאָס מֵיר אַזְיָן
 — מימי אגوليיא —

פַּרְוִיָּעַ, פַּרְוִיָּעַ,
הַזֹּוּעַן מֵינֶס אָוָן יַאֲגָעָן,
פַּרְוִיָּעַ, פַּרְוִיָּעַ,
גַּוְילְ פָּוָן מֵינֶן לַעֲבָעָן,
וועָרָה אָטָט אַיְיךְ דִּי הַעֲרָשָׁפֶט אַיְבעָר מִיר גַּעֲגָעָבָעָן?
זַיְן פָּוָן מֵינֶן צַוְּשָׁטָעָרָעָן, אַנְהַקָּלֶט פָּוָן מֵינֶן בּוּעָן —
הָעֵי, אַיְהָרְ פַּרְוִיָּעַ!
הָעֵי, אַיְהָרְ פַּרְוִיָּעַ!

פַּרְוִיָּעַ, פַּרְוִיָּעַ,
אוֹמְרוֹהָ אַיְן טַרְין הַאֲזָרְצָעָן,
פַּרְוִיָּעַ, פַּרְוִיָּעַ,
לַיְכַטְּ אַיְן מֵינֶגֶעָ אַוְיָגָעָן,
בַּיְ דַּעַם שְׁפִיגָּעַל שְׁטָחָה אַיךְ שַׁעַחְן לְאַנְגָּג גַּעֲבָוִיגָּעָן
אַן אַךְ שְׁמִיכָּעַל צַוְּ מֵינֶן יַזְגָּעָן קָאָט דַּעַם גַּרְוִיָּעָן —
הָעֵי, אַיְהָרְ פַּרְוִיָּעַ!
הָעֵי, אַיְהָרְ פַּרְוִיָּעַ!

דער וויאָען זום טוּב



איך האב געטראויטש פון ווייסטען יומ טוב;
 איך האב געפיהלט און שלאָפּ, ווי ווייסטען שלוייערט
 פאלען — — פאלען און דעם בלויין רוים.
 עמיך האט מיט בלוייכע סינגער אויף די שויבען ווייך געגעלעט,
 ווי א ליעבעס-פֿאַר, וואָס בעט זיך נאָן אַ לאָנגען רוגז איבען,
 האט מען ביי די סענסטער עפִיס-בָּאנְג און סודות'דיג גערעדט
 און סודות'דיג און בָּאנְג
 האט זיך אין האָרְקִין ביי מיר געווועבט אַ ווייסער טרויסט
 דער טְזִוִּים פון ווייסטען יומ טוב

I - און (וועסע) מאָרגען ליכט

א

איך האב אין טרויים פון מאָרגען שלאָפּ
 אַ יומַן טוב פרײַיד אין האָרץ דערפֿוּהַלְט.
 און אוֹיף מײַן צָגוּמָאָכְטָעָר בְּרוּם אַן שְׁלָאָפּעַנְדִּיג גּוֹזִיכְט
 האָט זִיך אַ נֵּיאָגָעְבּוּרְעָן לְכָתְ גּוֹשְׁפִּילְטָעָן —
 איך האב ערּוֹאָכְט —
 אַ יּוֹמַּטּוֹב־דִּיגְעָר גְּלָאָקְעָן קְלָאָנָג האָט זִיך גּוֹוַיָּאָט
 אַן יִם פָּוּן זִילְבָּעָר ווּוַיְסָעָן לְכָת,
 האָב אַין אַי אַיְן קִישְׁעָן דְּאָס גּוֹזִיכְט באַהֲאַלְטָעָן
 אַן גּוּלְאָכְט אַין זִיך, ווּ עַס לְאָכְט אַ קִינְד עַזְצִיקְט.

ב

אֵי יומָ טָוב אָוּם זָונְטָאָג גַעֲפָלְעָן,
לוֹנְטָ מָעַן אִין דִי בָעַטָּן שְׁפָעַט.

אִיךְ הָעָר אִין האַלְבַּ-פָּרְמַאְכְּטָעָר טַוְרָ פָּוָן צְוַיְוִיטָעָן חַדְרָ
רַעַדְעָן מָאוּן אָוּן וּוּיְבָ, נָאָךְ לַיְגַעְנְדִיָּג אִין בָעַטָּ,
וּוּיְסָ רַעַדְעָן טַאַטְעַ-מְאַטָּע שְׁבַת פְּרִיה אִין שְׁבַת רֹהָ עַרְוּאַכְטָ
אִין שְׁטוּל גַעַשְׁפָרְעָךְ אֵ פְרִידְ זִיךְ פִוְהָלָטָ,
אֵ פְרִיה עַרְוּאַכְטָעָס קִינְד זִיךְ שְׁפִילְטָ אַוְיָפָ מְאַמְעָס שְׁוּסָ,
אָוּן שְׁטִוְיפָט אַרְוּם אָוּן לְאַכְטָ אָוּן לְאַכְטָ

ג

איך שטעה אויפֿן דזוייסען טרייפֿ פון טיר
 און זעה אָ טרוים מיט אויגען וויאָן :
 אָ נאָקעטען, אָ ווַיְסֵע לִיגְט די ערְד —
 אָ כלְה אַין דעם חַופֶה טַאג פָּאָרְקָלְעָט.
 דער שלוייער, דאָס ווַיְסֵע חַופֶה קְליַיד,
 צעווֹאָרְפָּעָן לִינְגַט אוַיְק בּוּיַם אַין דָּאָן —
 ס' אַיז חַופֶה טַאג

עַס האָבעָן ערְד אַון הַימָּעָל — חַחְן כְּלָה — זִין גַּעֲרָאָגְט לְאַנְגָּג
 אַלְן אַיְינְס דָּאָס אָגְדָּרְעָגְעָלְט.
 עַס ווּעָרט אָ חַופֶה הַיְינְט גַּעַשְׁתְּעָלְט,
 אַון דער מַחוֹתָן, גָּאָט, האָט צַוְּגָרִיּוֹת, אַלְסָחָנוֹת גַּעַשְׁתְּאָגָך
 אָ נִיְעָזָן,
 עַס בְּלִיקְט די זָוָן מִיט ווּוִיס אַון יְוָגָג עַלְעַכְטָעָר אַוְתָה דַעַר ווּעָלְט,
 דַעַר רְוִיָּמָן צָוָן עַנְגָּפָר אִיהָר ;
 צַעְדוֹרִינְגָט אִיהָר שִׁין אַין יְעָדָעָן פָּעָנְסְטָעָר שְׁפָאָלְט אַרְיָיִן,
 אַון ווּעָקָט די ווּעָלְט פָּוּן שְׁלָאָפָּג
 אַון קַאְשָׁט די צַוְּגָמָאָכְטָע בְּרָעָם אַין טְרוֹויִיט

ד

עַד שְׁטוּחָת אֶת מִזְדָּעַל קַעֲגָעָז אֵיבָעָר,
שְׁטוּחָת פַּאֲרָגָטָט אָזוֹו.
אוֹן אַיךְ אָוֹן זַי — מִיר בִּידָע
וּוְאָגָעָן נִישְׁתָּמָע עַרְשָׁתָעָן טְרָאָט צַו מַאֲכָעָן;
מִיר טְעָעָן בִּידָע גְּלִיָּעָן דְּעַמּוֹעַלְבָעָן טְרָאָט
אוֹן בִּידָע זַיְךְ צְוָלָאָכָעָן —
אוֹן בִּידָע שְׁטוּלָעָן וּוְיַר פַּאֲרָלִיעָבָטָע טְרִיטָה אַין קְלָאָרָעָן שְׁנִיָּו.
עַס פַּרְאָלָט אֶתְר זַי אַוְיָפָעָן,
עַכְ לְוִיפָּט אֶת קִינְד אָרוֹיס אָוֹן בְּלִיבָּט פַּאֲרָוָוָנְדָעָרָט שְׁטוּהָן,
בְּאַטְרָאָכָט אַלְעָק, וּוּי אַחְיהָלָע אַלְקִילְוִינָס,
מִיט אַוְיָגָעָלָאָךְ וּוְיַוְיַט אַפְּפָעָן,
אוֹן טְוָט אֶשְׁפָּרוֹנוֹג, אֶטְפָּנָץ, אוֹן לְוִיפָּטָה אָוֹן לְוִיפָּטָה
אֶת גְּלִיק הַקָּט אַיְהָם גַּעַשְׁרָאָפָעָן —
אֶת יוֹמִיטָוָב אַוְמְגָעָרִיכְתָּעָהָיוֹת, אֶת וְאוֹנְדָעָר אַיְזָגָעָהָן.
אוֹן אַיךְ אָוֹן זַי,
מִיר גַּעַהָעָן בִּידָע שְׁטוּל פָּוָן בִּידָע זְיוּטָעָן גַּטָּס,
וּוּי קִינְדָעָר צְלוּוּי, חָאָס שְׁפִילָעָן זַי אַין רָוָגָן,
נָאָר דִי בְּלִיקָעָן קוּשָׁעָן זַיְךְ אָוֹן גַּלְעָטָעָן
אוֹן נָאָר אֶוְיִילָע וּוּעָלָע מִיר זַיְךְ גָּאָר אַין גַּאֲנָצָעָן אַיְבָעָרְבָעָטָעָן
אוֹן גַּעַהָן בִּינְגָאנְד —
מִיט וּוְיַר פַּאֲרָלִיכְשָׁעָט טְרִיטָה אַין קְלָאָרָעָן שְׁנִיָּו

ה

אין מיטען גאט, אויף אומבראייררטען שניוי,
 לוייפט א וויסער הונט.
 לוייפט א לוייטער און א פרעה ליכער איזוי,
 ווי עס וואלט א באָרוועעסער גימנאסט
 מיט לייכטער טרייט געלעפערן.
 אויל איך נאך דעם שנור פון טרייט,
 ווילט זיך מיר איזוי דעם וויסען הונט דעריאגען,
 אויף זיין וויכען פעל, דעם קאָפּ אנדערלעגן,
 עריגין אין דער וועלט אריין: גוט יומטוב זאגען

1

טירען פראָלען.
 עס האָט די ווועלט פון שלאָפּ ערַזּוֹאַכְטּ,
 אוּן יעדער ווַיּוֹסֶשׁ שויִין פון דעם ווַיּוֹסֶשׁ יוֹם טוֹב —
 אַיִן די שעַהַנְּסָתָעּ ווַמְ-טוֹבְ-רוֹגָעּ קְלוֹידָעּ
 קְוַמְעָן אַלְעָן.
 יעדער עפּוֹס מֵיט אַ שעַהַמְּעַדְגּ גַּעֲזִיכְטּ ;
 נִיט גַּעַלְאוֹינְטּ נָאָךְ צָו דַעַם נִיעַם ווַיּוֹסֶשׁ לִיכְטּ,
 זְשַׁמְוּרָעָט מַעַן די אַזְגָּעָן אוּן מַעַן שְׂמִיכְעָלָט מַאֲדָגָעָה

II - דער יומ טוב טאנץ

๔

זוייס דער זועג, אין גאָלד געשניטען;
 פלייהט אַ שׂוֹשְׁבָּעַן נאָל אַ שְׂלִיטָעַן,
 אין דער זופט די בִּיטְשָׁעַן קְנָאָלָעַן;
 בִּיטְשָׁעַן-קְנָאָל אָוָן יוֹגָג גָּלְעָכְתָּאָר
 אָין אַ יְמָן לְיִכְתֵּב אָוָן גָּאָלָה,
 אָוָן בְּרוּיְאָנְטָעַן פָּאַלְעָזָפָּאַלְעָזָן
 אָוִיפָּה די קָעָפָּה פָּאַנְגָּה אָוָן אַלְטָה

ח

שני און לוכט און זילבער-קלאנגען,
 ווי עס וואָלט אין רום געהאנגען
 גאָלד און זילבער האָרפֿען.
 געהען בחורים און מײַדלאָך,
 רצֿזע באָקען, קורצע קלײַדלאָך
 און די דאָר צעווואָרפֿען.
 טהוֹט אָמײַדעלְאָ אָגּוּשְׁרוּ:
 "וּוְיִל נִיט וּוְעָד אָמְעַנְשָׁעָן מְאַכְעָן?" —
 וּוְאָרְפַּט אָבָּחָר זִיךְ אֵין שְׁנִי
 אָן די מְיַדְלָאָךְ לאָכְעָן.

๔

יאגט מען זיך אַרום אַין שני
 מיט אָ ווילען פֿרײַד-געשרוי,
 יונגע אַין אלט צויזמען.
 יאגט אָ קינד זיך נאָך דער מאָמען
 אַון דער טאָטעה לוּוֹיפֿט נאָך זוי —
 קומט אָ מיידעל אַומגעַריכט,
 גלעט דעם טאטען'ס הייס געזיכט
 מיט אָ הוּיפֿען קַאלטען שנוי,
 איהרע פֿינגעַר ברענען; ברענען,
 אַין די אוֹיגען שכור זענען
 פֿון דעם ווּוִיסען ליַכְט^๔

קלינגען גלעכער הויך אוון שאַלען,
 אוון די זון צוֹשְׁלִיּוֹדָרֶט שטראַהַלְעַן
 רעכטס אוון לנקס .
 פֿרְיוֹדְעָנְסְ-כּוֹאֲלִיעָסְ רְוִישָׁעָן, בְּרוּיְזָעָן,
 פֿרְעהָן פֿרְעהָט זִיךְ קִינְד אָוּן קִיּוּט .
 אַיְן דֵי אַוְיגָעָן בְּרַעַנְטָן די פֿרְיוֹיד .

יא

ערְד אָוּן הַימָּעֵל — חַתְּקִיכָּה,
 מְחוֹתְּנִים זְעַנְעַן אַלְעַן,
 וּוּרְנָר עַס בְּאַגְּעָהָרֶט .
 אָוּן די זָוּן ! די זָוּן אַיְזָ שְׁכוּר,
 נָאָך אַז וּוּיְלָעַן וּוּעַט זַי שְׁטִיקָעַן
 פָּוּן זִיךְ פְּלִיּוֹקָעָן
 אָוּן זַי וּוּטְרָפָעָן צַו דַעַר עַרְדָּן

רב

עם איז געשעהן ! עם איז געשעהן !
 א בלינדע ווועלט האָט לייכט דערזעהן,
 און געהט פאָר גלייך אַראָפּ פֿוֹן זיינען.
 עם זוייס דער מענטש ניט ווּאָס צו טָאנְן פֿאָר פֿרייד.
 ער האָט אַ נײַע זוֹן גַּזְוִיכְט
 און ענדליך זי געפּונגען.
 עם טאנצט די ווועלט איהָר יומֶ-טֶוב טאנְק,
 און אַלְעַ פֿלְעַכְטָעַן זַיְן אַין קְרַאַנְק
 פֿוֹן ווּוַיְסָעֵר פֿרַיְד אַרְוֹמְגַעֲנוּמָעַן
 אַוְן פֿרַיְד פֿוֹן יַאֲךְ ?
 אוֹיפּ אַיְבָּיגּ פֿרַיְד פֿוֹן גְּרוֹיעֵר ווּאֲךְ —
 דער ווּוַיְסָעֵר יומֶ-טֶוב אַיז גַּעֲקוּמָעַן !

III - (ויזע קלאנגען)

יא

א צעפֿלַזְמַטָּע אָוֹן אֵ מִידָּע
 האָט דֵי זָוַן גַּעֲנוּמָעַן פָּלָעַן צָוּ דָעַם מַעֲרְבָּ-דָּאָנָר פָּוּן הַיְמָעַ;
 מִיטַּ אֵ רַאֲזָעַן שְׁמִיכָּעַל אַיְזַּ אֵ מִידָּ גַּעֲבְּלוּבָּעַן לַיְגָעַן
 אַיְן אֵ טַיְיךָ פָּוּן בְּלוֹטִיגָּ רַוִּיטָע שְׁטְרָאַהָלָעַן.
 שְׁטוּחָת אֵ מְלָאָךְ אַיְהָר צְוָקָאָפָעָנוּס
 אָוֹן אֵ קְרָאָנָץ פָּוּן רַוִּיזָעַן פְּלַעַכְתָּ עָר.
 בְּאַנְגָּעַ גְּלַאֲקָעַן קְלַאֲנְגָּעַן גַּעֲבָעַן זִיךְ אַיְן לוֹפְטָעַן וּוּגָעַן,
 פִּיהָלָט דֵי זָוַן זִיךְ הַיְלָפָלָאָג,
 לְאַכְתָּ זִיךְ מִיטַּ אֵ בְּלוֹטִינָגָעַן גַּעֲלַעַכְתָּעָר^๖

י

ראנגעלט זיך אַז אָז אֵין טוֹיט עֲקַשְׁוֹת,
וּוְלִזְרַגְנִיט צַעֲשִׂירָעַן מִטְרַעַם וּוַיְיִסְעַן יוֹם-טוֹב
אוֹן דַּי פְּרִידָר אֵין נִימְטָעַן לְאַזְעַן.

גְּרוֹיסְדַּי פְּרִידָר גַּעֲוָעַן.

דָּאָל גְּרָעָסָעַר זַעֲגָעַן אַיְצָטָעַר אַיְהָרָעַ לַיְדָעַן.
טוֹזְעַנְדָר פַּאֲרָגְבָּיגּ צַעֲרַטְעַלְטָט זַיךְ צָוָם הַוּמָעָלְ-בְּרָעָג

איַהָדָר שְׁטוֹמָעָר וּוְעַהַעַן-קְרָעָבָן
אוֹן לְאַזְטָז זַיךְ צַיְטָעָרְדִּיגּ אַרְוֹנְטָעַר אֵין אַרְאַזְעַן בְּאַנְגָּעַן אוֹמָעָט,

לְאַנְגָּזָעָט לְאַנְגָּזָעָט לְעַשְׁעַן זַיךְ דַּי שְׁטָרָאַהָלָעַן אוֹן פַּאֲרָגְעָהָעַן

ט

עס האט דאָס גָּלְד זַיְך ווֹאו צַעַפְלָאַסְעָן
אוֹן דָּס זִילְבָּעָר מַאֲטָעָר ווּעָרָט,
עס האט אַ מִידְקִיּוֹת זַיְך צַעַגְאַסְעָן
אוֹיֶף דָּעָר ווּיְוִיסָּעָר, מַאֲטָעָר עַרְגָּזָט

ערנֵץ אוֹיֶף אַ שְׂוִיב אַ בָּלְאַנְקָעָר,
שְׁפִילַת זַיְך נָאָר אַ שְׁטָרָאָה פָּוּן גָּלְד;
אוֹן עָר שְׁמַיּוֹכְעָלָט ווּי אַ קְרָאַנְקָעָר
וּוְאָס ווּעָט זִיכָּעָר שְׁטָאַרְבָּעָן בָּלְדָּז

מִידָּע צִיהָעָן מַעֲנְשָׁעָן-פָּאָרָעָן,
שְׁטִיל בָּאֲגָלִית פָּוּן אָוּוּנָר לִיְּדָן;
פָּעָרָד אוֹן שְׁלִוְתָּעָן לְאַנְגָּזָם פָּאָהָרָעָן
אוֹן דִּי גְּלֻעְקָלָאָק קְלִינְגָּעָן מִיד א

๔๗

בליעו שלייערט, זוייסער זיין,
 פַּצְלָעָן ווַיֵּך אֵין זַיִיטַשְׁעָן ווַיֵּיטַ
 מִוְשָׁט זַיְך זַיְלַבְּעָר אֹוֹס מִיטַ בְּלוֹן
 ווַיַּכְעַר אֹמֶעֶט טַוְנְקָעַל גְּרוֹן
 לְעַגְט זַיְך אֹמֶעֶטְיַג אֹוֹעַק
 אֹוֹפַ אַזְלַבְּעָר ווַיַּסְעַן דָּעַק ו

מערב זַיְיט פָּוָן הַיְמַעַלְסִידָאנְד
 אֵין אַ רְיוֹעָן ווַיַּסְעַר הַאֲנָד
 פָּוָן אַ שְׂאַטְעַנְדִּיג גַּעַשְׁטָאַלְט
 אֹוֹפַ אַ טְאַק פָּוָן מַאֲטָעַן גָּאַלְט
 גַּלְיוֹהָט אַ פַּיְעַרְדִּיגְעַ רְוּוֹ —
 גַּלְיוֹהָט אָוָן גַּלְיוֹהָט אָוָן לְעַשְׁתַּיְט אֹוֹס^๕

ליכטיגע טעה



אין א פֿרִיהַלְינָגֶס-טָאָג

הוּיָהוּ, הוּיָהוּ,
ווער ביזטו און וואו ביזטו,
וילאם דז רוייבסט פון מיר די רוה
איין דעם שיינעם פריהַלְינָגֶס-טָאָג?
צי פֿאָרְכּוֹשְׁפַּט איז די לְעָפָט,
וילאם מיר דוכט אלְקָן, איז מען רופט
הוּיָהוּ, הוּיָהוּ?

הוּיָהוּ, הוּיָהוּ
ביזטו דָּאָרְטָט און ביזטו דָּאָ.
וואו איז קומ ביזטו נטָטָט.
געעה איז אום פֿוֹן גָּאָס צו גָּאָס,
געעה איז אום פֿוֹן טִיר צו טִיר.
וועי איז חַלּוֹם רַוְּפַט צו מִיר
הוּיָהוּ, הוּיָהוּ

הוּיָהוּ, הוּיָהוּ
פֿירָהַט מִיד אָפֶן אֲהֵיָהִים צוֹרִיק.
מִיד און שְׁכֹר איז מִין בְּלִיק
פֿוֹן אָזְזִי פִּילְלָזְזָלִיכְט.
אוֹן דָּעַר קָאָפֶן מִיר, דְּרֻעָהַט זִיךְ, דְּרֻעָהַט,
אוֹן דָּאָס הָאָרֶץ פֿוֹן וְעוֹהַ צְוֹגָעָהַט —
הוּיָהוּ, הוּיָהוּ

א

אוֹ דִי רָאַזְעַ, רְוִיטָעַ, וּוַיּוֹסֵעַ בְּלִיטָעַ
מְאַכְעַן שְׁכוֹר מִינְעַ אַיְגָעַן.
וּוֹ אֶ שְׁעהַנְעַר רַעֲגַעְנְבוֹיְגָעַן
זְעהַת אִיצְטָ אָוִיס דָעַר גָּאָרְטָעַן

זְעהַ נָאָר קִינְד מִינְגָס; וּוֹ עַס פָאַלְעַן
בְּלִיטָעַן אַוִיסְגַעְמִישָׁט מִיט שְׁטְרָאָהָלָעַן
אוֹן וּוֹ טְרוֹיְמָעַן
בְּלִיבָעַן מִיט אָן אָוְמָעַט שְׁמוֹיכָעַל הַעֲרָגָעַן
רָאַזְעַ, רְוִיטָעַ, וּוַיּוֹסֵעַ בְּלִיטָעַן

שְׁכוֹר טְרוֹינְקָעַן זִיךְ דִי אַזְיָגָעַן מִינְגָעַן
אַיְן דִי כּוּאָלְיָעַס בְּלִיטָקָאָלְיָרָעַן.
רוֹים אוֹן הַימָעַל וּוּלְעַן בָּאַלְד זִיךְ אַוִיכְעַט
אַיְן דָעַם בְּלִיטָעַן יִם פָאָרְלִירָעַן.
אוֹי, דִי רָאַזְעַ, רְוִיטָעַ, וּוַיּוֹסֵעַ בְּלִיטָעַן
וּוּלְעַן מִיד פָוַן זִינְעַן פִּיהָרָעַן

ב

וואהט ווי ערְד און הימעל לאכען^ו לאכען
 עפִים, ווי געריהרט פון זינען?
 ליבסטע, לאטיר שנעל אנטריינען
 פון דעם טויזענט פארבייג,
 ווילד משוגענעם געלעכטער.
 שגעלער קומ ארין אין וועכטער שטיבעל
 דארטען זיך באהאלטען.
 אוּ, דער הימעל און דער גארטען
 וועלען מיך משוגע מאכען^ו

זעה, איך בעט דיך, קינד מיינס, לאך ניט!
 בליטען פארבען דאכט מיר הער איך
 אין געלעכטער.
 זעה, איך האב שוין מעהר ניט זואו אונעקצוקערען
 מיינע אויגען.
 זעה, די אויגען מיינע וועלען באולד משוגע זעירען

א

ליבע מײַנע, לאָמֵיר אַין אַ שׂוֹוֹאַרְצָעַן חֶדֶר
 שַׁגְּעַלְעָר זִיךְר בָּאַהֲלָתָעַן .
 צַוְעַמְאַכְט דַּי לְאַדְעַן האַלְטָעַן !
 אַיְמָעַר ! – נַיְן ! – פָּאַרְפָּאַלְעַן !
 כְּיוּאַל אַזְוִי שְׂוִין, קִינְד מַיְינָס, שְׁטָאַרְבָּעַן
 מִיט דַּי אַלְטָעַן בְּלִיטָעַן פָּאַרְבָּעַן
 אַין דַּי אַוְיָגָעַן .
 אוֹי דַּי רַאֲזַע רְוִוְתָע, וְוִיסְעַן בְּלִיטָעַן
 וְוִי זַיְן זַוְיָגָעַן
מִיר דָאַס בְּלוֹט פָוַן האַרְצָעַן

איַיְבָּיג וּוּלְלָעַן שְׂוִין דַּי בְּלִיטָעַן פָּאַרְבָּעַן
 צַו דַּי אַוְיָגָעַן מַיְינָע וּוּאַזְגָּעַן,
 כְּזַעַה שְׂוִין גַּאֲרַנְיַט פָּאַר דַּי אַוְיָגָעַן
 אוּיְסָרָר רַאֲזַע, רְוִוְתָע, וְוִיסְעַן פְּוּנְקָעַן .
 כְּיוּאַל אַזְוִי שְׂוִין אַיְבָּיגַט אַיְבָּיגַט אַיְבָּיגַט
אַין דָעַם בְּלִיטָעַן יַם זִיךְר טְרוּנְקָעַן

עפָּעָס הַקָּטָן אֲ רִיעָז אֲ שְׁפָאָן גַּעֲטָאָן
צְוֹוִישָׁעָן עַרְד אָוֹן הַיְמָעָל
אוֹן מִיטָּן לְאַנְגָּעָן הַעֲגָט
גַּעֲנוֹמָעָן אָנָּן דָּעָר לְוַפְּטָעָן וְוַיגְּעָן
עַרְגִּיאָן חַקָּט פָּאֵר שְׁרָעָק
אֲ פַּוִּינְגָּעָל זִיךְ צְוָשְׁרִיגָּעָן

וְוַיגָּט אֲ טִיר זִיךְ עַרְגִּיאָן אוֹיפָּן אוֹן אָפָּן
פְּלָאַטְעָרָן גַּאֲרְדִּינָעָן
אוֹן דָּעָר גַּרְיוּעָר לוֹפֶשֶׁ
אוֹן לְאַנְגָּעָן שַׁקְּטוּסָן, וְוַיְיַעֲשֵׂעַנְפְּתָעָן
שָׁאַרְעָן זִיךְ בַּיְיָ זְוּעָנָט,
פָּאַרְקוּקָעָן אַיְן דִּי פַּעַנְסְּטָעָרָט

שְׁלַאֲפָט וְוַאְוַוְוָעָרָלְיוֹן אַיְן הַוַּיְיָ
וְוַאֲכָט עַר אוֹיפָּן דְּעַרְשָׁרָאָקָעָן.
לְיַאֲטָעָר בְּלָאָס אָוֹן הַעֲלָט
אוֹן וְוַאֲגָט זִיךְ נִישָׁה פָּוָן אַרְטָט זִיךְ רִוְעָן —
עַמִּיק גַּעֲהָט אַרְוָם
אוֹן שְׁלִוְיַדְעָרָט מִיטָּן דִּי טִירָעָן

א

אין די ליאכטע טענים קלויודער,
גען און שלויידערער אין האנט,
שפינג איך פון די שטיינער טראפען
דרוי און פיער בײַנאנז

פליש מיין לייב פון קאלטען וואסער
און מיין טראקט איז שנעל און ליוכט;
ס'איז דער מארגען נאך אָ בלאסער,
דער אספאלט איז קיהל און פיכט

דרעמעלט שטעהענדיג אָ וועכטער,
געה איר זיך איהם שטייל פארבי;
ערגיינ טראגט זיך דורך מיט טומעל
נאך אָ לויידיגער טראאמויז

ב

ליגא אין שפֿעַען נאָךְ דער ליכטיג-ברוינער טעניאָס פֿעלַג.
אונטער מײַנע טרייט די ליכטע פֿיגַל אִיךְ נאָךְ דעם הײַק פֿון נאָכֶט.
מייט גײַן קומען, האָט דער סאמעט-וּ-ייכער טענִיס-פֿעלַד ערוואָכֶט

זיה אִיךְ אוֹיף די גָּלְאָטָע אַיִּזְעָן-שְׁטָמָגָעָן אָן דעם גַּעַץ,
טרופֿט אוֹיף מײַנע פֿינְגָּעָל פֿון די שְׁטָמָגָעָן פֿרִישָׁעָר, קִיהְלָעָר טַוִּי.
אוֹיסְגָּעַשְׁפּוּרִיט דער גַּעַץ אֵיזֶ, שְׁפִּרְיָג אִיךְ אַיְהָם אַרְיוֹגָעָר גַּלְאָט אַזְּוִיָּס

קָוָמָט אֲצֻוֹיְתָעָר שְׁפִּילָעָר, בָּאָל אָונָן שְׁלִידָעָרָעָר אִיךְ הָאָנָט.
וּאָרוֹפֿט פֿון וּוִוִּיט: "גַּעַט מַאֲרָגָעָן!" וְוִיג אִיךְ מִיט דער חָאנַט צְוִירָק: "אָזְטַיְתָּ אָרָ!"
אוֹיסְגָּעַרְוָהָט אָונָן פֿרִישָׁדָיְתָּ נאָךְ זְעַנְעָן אָונָן דער בְּלִיק אִיז קָלָאָרֶט

שְׁטָעהָעָן מִיר צָוָם שְׁפִּילָעָן גְּרִיאִיט פֿון בִּידָע זְיַעַטָּן גַּעַץ.
איַינְגָּעָל אִיךְ דַּעַר לְוַפְּטָעָן אוֹיסְגָּעַצְוָיָגָעָן אָונָן דַּעַר צְוֹוַיְתָעָר אוֹיסְגָּעַבְּזָיָגָעָן הָיַט,
טוֹט אֲחַיְתָּ זִיךְּ רַאֲגָט אָונָן קָעְרָפָעָר אָונָן דַּעַר בָּאָל אַיְן לְוַפְּטָעָן פְּלִוְהָטָּ

א

אין די וויאטע קליפורר קומען, קומען
 פאר נאך פאר,
 פריש פון שלאָפּ געניאשען יעדער פנים,
 פוייכט די האָרט

שפְּרִיּוֹתָעַ בְּחֹרִים די נֵצֶעַ — מִירְלָעַן
 הַעֲלָפָעַן זַיִוּ,
 אָוָן זַיְדָה בְּזָגָעַנְדִּיגּ אַנְטְּבָלוֹיְעַן בְּרִיסְטָעַן
 קְלָאָר וּוּ שְׁנִיּוֹתָעַ

פרישער לְיוֹב אָוָן פִּיּוֹכְטָע גְּרָאָזָעַן, מַאֲרָגָעַן
 לִיכְטָן אָוָן דּוֹפְטָן,
 פְּלִיהָעַן בְּאַלְמָן בְּאַגְּלִיּוֹתָן יַוְגָּר גַּעֲלָעַטָּעַר
 אָוָן דָּעָר לוֹפְטָעַן

¶

אלע נעצען אַנְגָעֵזִיָּגָעַן,
וחויס געפֿאָסֶט דער געלער זאמָד.
שטייך אַין שלויַדערַרַר דַי סְטוֹרָנוּס,
וּווּ דַי אַדְעָרָעַן אַין האַנדָּס.

וּוַיְסַע קְלִיַּדָּר פָּאָר דַי אַוְיָגָעַן,
שְׁלָאָנָקָע בְּלוֹיזָע פְּרוּעָן הָעָנָטָן,
יוֹנָגָע מַעֲנָעָר שְׁתָאָרָק אַוּן בּוּגִיאָו,
אוּן דַי פְּנִימָעָר פָּאָרְבָּרָעָנָטָן

הָעָנָט אַוּן שלויַדְעָרַר וּווּ פְּלִיְגָעָל,
יעַדְעָר קְעָרְפָּעָר וּווּ אַ שְׁלָאָנָגָע,
טְרִיוּבָט מַעַן אָוָם דַי בָּאָלָס אַין לוֹפְּטָעָן
מִיט אַ שְׁנָעָלָעָן וּוַיְכָעָן קְלָאָנָגָע

ה

זוייגען זיך די שלויידערער,
 פלייהען באלאס אומס היינדאוני-העיר.
 קליגט אין לופטען, דוכט זיך נאר,
 איז עס שפילען טויזענט הארפערן.
 אויף מאטראסקעס זוייבער קלאר
 וויכע פרוייען האר צעוזארפערן

הויס די לאפט און פול מיט קלאג,
 און דאס שפיל אין פולען גאנגען,
 האנט און קערפער לייכט און פליינק,
 ברײיט און וויתט די אוינגען אַפָּעָן,
 טוט דער שלויידערער אַזינגען
 און דעם באָל אַין ציל געטראָפָעָן

1

קומט אַ פֿרְעָמְדֵעַ בָּאַל צְוֹפְּלִיהָעַן:
 וויל זיך אויסכַּבָּהַאלְטָעַן לְעַבְעַן מִיְּנַעַן פִּיס.
 יַאֲגַט נַאֲךְ אֵיתֶם זַיְד אַין דָּעַר לְוַפְתָּעַן
 נַאֲךְ אַ קְלִינְגְּעַנדִיגְעַן פְּרוּעַן שְׁטָוִים: בָּאַל — פָּלַיְזַעַן!

שְׁטוּהַט זַי דָּאַרְטָעַן אַוְמַגְעַדְרָאַלְיָג,
 ווַגַּטְ דַּי הַעֲנַט צַו מִיר אַין קִינְדִּישָׁעַן קָאָפְּרָיוֹן,
 אָוָן דָּעַר גַּאנְצָעַר קָעְרָפָעַר אַיְהָרָעַר
 בעַט זַיְךְ: שְׁגַעַלְעַר! שְׁגַעַלְעַר! שְׁגַעַלְעַר — בָּאַל —
 פָּלַיְזַעַן!

2

אַפְּגַעַשְׁפִּילַט שְׁוִין, אַ פָּאַרְשָׁוּזְצָטָעַר אָוָן אַ מִידָּעַר
 שְׁמַיּוֹכָל אַיךְ צַו זַיְד אַלְיַין נִיט ווַיְסַעְנְדָג פָּאַרְוָאָס.
 דָּוְרְשָׁט אָוָן גַּלוֹט אֵין יַעֲלַעַן גַּלְיַד פָּאַל אַיךְ אַנְיָדָר
 אֵין דָּעַם שְׁאַטָּעַן פָּוֹן אַ בּוּיָּס אַוְיָף קִיהְלָעַן ווַיְכַעַן גַּרְאָזָן

מִיט דָּעַם צַיְיכָעַן ווַעֲגָלַעַל גַּעַהַט פָּאַרְבִּי דָּעַר ווַעֲכַפְתָּעַר,
 טְרַעַט זַיְךְ אַזְוֹי לְאַנְגָּזָאָס מִיט דַּי גְּרוֹזָעַן שְׂוּעוּרָעַן שִׁין.
 הַיְנְטָעַר מִיר ווֹאוֹ חָעַרְטָז זַיְךְ מִיְּדָעַלְשָׁעַר גַּעַלְעַטָּעַר,
 אָוָן דַּי אַזְיָגָעַן מִיְּנַעַן לְאַנְגָּזָאָס, לְאַנְגָּזָאָס שְׁלִימָעַן זַיְךְ

ח

איך ליאג און רזה מיט יעדען גלייד, די אויגען האלב פארמאכט.
 איך הער ווי קינדער שפילען זיך. טען רעדט, און עמייך לאכט.
 און פאר די אויגען: קלויידער וויס, און קערפערקער פול קראפט און שווואונג,
 און יעדער האנטבטוועג און קערפערקער פול קראפט און שווואונג,
 אויפ' וועג אַ וואגען פאָהרט זיך לאָנגזאָם, אָן אויטאמָבָּיל.
 עס שטעהט אָ אִיד פֿאָרְטֿרָאָכָּט אָן קוֹקָט זיך צוֹ צוֹם טענָס שְׁפָלָ
 עס פֿלִיהָט אָ בָּאָל אָרוֹס, הוֹיְבָט אָטְגָּשִׁיקָט דָּעָר אִיד אֵיכָם אוֹיף
 אָן לְעָגֶט פֿאָרְשָׁעָמָט אֵיכָם אוֹיף אָן מִידְעָלָס שְׁלִיּוֹדְרָעָר אָרוֹיף.
 די מִידְעָלָל לְזַכְתָּ אָן דְּאָנְקָט, אָן עֲפָיָס ווי אָ שְׁוֹלְדִּיגָּ קִינְד
 פֿאָרְשָׁעָמָט אָן שְׁמִיכְלָעְנְדִּיגָּ גַּעַת עָר אָוּוּק אָוּוּק, גַּעַשְׂוֹוִינְדָּס

ט

עם האט די זוֹן אַין מיטען הימעל זיך פָּאָר גְּעַפּוּן
 אָוּן גַּעֲהִיט דָּאָס טענִיס שְׁפֵיל פָּאָר שְׁטוֹנוֹדָעָן לְאַגְּ.
 אָוּן מִיט אַמְּאָל הָאָט אַיְהָר דָּאָס גַּאנְצָע שְׁפֵיל דָּערָעָסָע,
 לאָזֶט זַי זיך אַרְאָפּ אַרְאָפּ אַין שְׁנַעַלְעַן גַּאנְגָּו

אַ וַיְגַּטְעַל קְוַמַּט פָּוּן עַרְגַּעַש שְׁטִוֵּיל, אַ הוֹר אַ קִּיהְלָעָר
 טַוְט אַ גְּלַעַט אַ הַיִּסְעָה האַנְטָ, אַ זַּוְיִם פָּוּן קְלִיְּה,
 אָוּן קַוְשַׁעַנְדִּיגּ רַי קַעַפּ פָּוּן אַלְעַ טענִיס שְׁפֵילָעָר
 שְׁפְּרִוִּיט זַיְךְ עַס אוֹיְפָּן וּוַיְכֻנֵּן זַעַמְתָּ אָוּס שְׁטִילָעָרְהָוִיט

טוייענש פארובייג גלייהט די אַווענט בענקי שאפט רונד אָרום דעם הימעלט ראנד,
און די שטאדט פון וויאטטעס, ווי זי וואָלט זיך אַין אַפֿאָרובייג שלוייער הילען.
דא און דֶּאָרטען זעהט מען נאָך אַ פִּיעָרדייגען שטראָל זיך שפְּילען
אויף אַ מיידעל'ס פְּנִים, אויף אַ בחור'ס האנטַּפְּ

שפְּילער שפְּעַט גַּעֲקוֹמָעַן דֶּרֶשְׁפְּילען אַזְּוֵי פִּיבְּרָהָאָפְּט אָון גַּד.
איַבְּרָעַן טענִיס פְּעַלְדַּע עֻזּוֹןָרְפָּעָן, שְׂטִיפָּעָן אָום אָון לְאַכְּעָן מִידָּעַ פָּאָרָעָן.
עַמְּיוּץ זָכְתָ אַזְּוֵי אָרוּם אַ בָּאָל אָון שְׂאָטָעְנְדִּיגָעָן גַּרְאָזְ פָּאָרְלְאָרָעָן,
און אָרוּם אַ בּוּם ווֹאַ שְׂפִּילְעָן קִינְדָּעָר זִיכְרָה

לְעָרָר די שְׂטָאָגְגָעָן, תּוֹנְקָעָל וּזְוִיכָּעָר לִיְבָּעָס אָוּמָעָט שְׂפְּרִוּיט זִיךְ אַין דָּעָר לוֹפְּט,
פָּאָרְלְעָךְ גַּעֲהָעָן אָום אָון זָכוּעָן בְּעֵגָק ווֹאַ אָוּגְנְטָעָר בְּזִימָעָר זִיךְ צָו זְעָצָעָן,
וּוַיְוַיְתָ וּוַיְיַוְתָ הָאָט די שְׂטָאָט אָרוּסָגָעָוּן אָרְפָּעָן אַיְהָרָע פִּיעָרְדִּיגָע נְעָצָעָן,
זִינְגָט אַיְהָרָרָוּ שְׂיָרָג לִיךְ אָון רְוָפְּט צָו זִיךְ אָון רְוָפְּט

די שטאגט



אין אַ (אָכְעָדִיאָען טָאָגָן)

85

עַט טְרֻעֶפֶת דּוֹ בְּיוֹת אֵין מִיטְעָן הַעֲלָעָן טָאָג אֶלְיָהָן אֵין הוֹיָה,
אַ שְׁטִילְקִיּוֹת לְוַיְעַרְתָּ שְׁטוֹם פָּן יְעַדְעָן וּוַיְגַעַל שְׁטוֹב אַרְזָוִים,
אוֹיָף אַיְנְצָוְשָׁלִינְגָּעָן גְּרוּיָת דּוּם מִינְדְּסְטָעָן שְׁאָרָךְ.
אוֹן דּוֹ לְיִגְסָט אַפְּרָעָלָאָזָט אוֹן פּוֹל אָוִיפְּן סְאָפָע שְׁטוֹנְגָּעָן לְאָנוֹגָן,
אוֹן פּוֹל אוֹן שְׁלָעָפְּרָוִיגָּ זִיךְ צִיהָת אַ גְּבוּעָלְדִּיגָּ גַּעֲרָצָן
איַן מַח — דְּעַנְקָט אָוֹן דְּעַנְקָט נִיטָּפָ לְיִגְסָט אָזָוִי,
לְעָרָ בְּלִיכְ גַּעַצְיָלָט בְּלוֹוִי אָוִיפְּן אַ גְּרוּיָ פְּאַרְשָׁטוּבְּטָעָ בְּיַלְדָּ
פָּן וּוֹאָנָט,

אַ בְּיַלְדָּ וְאַס הַאָסְטָ שְׂוִין טְוִיזְעָנָט מָאָל גַּעַזְעָהָן, אוֹן אַלְטָ בְּאַקְאַנְטָ
איַז דִּיר אַ יְעַדְעָר שְׁטוֹרָךְ. אוֹן מַאְדָּגָעָ פְּרָעָמָד
איַז דִּיר דִּי שְׁטִילְקִיּוֹת דָּאָ, אוֹן גְּדוּיָ אָוֹן וּאַכְעָנְדִּיגָּ דִּי רָוָה.
דוֹ הַוִּיבָּסָט אָהָן צִילָּ זִיךְ אוֹיָף אוֹן גַּעַהָסָט צָוָם פְּעַנְסָטָעָר צָוָם,
דְּאָרָט שְׁלָאָגָט דִּיְוָן בְּלִיכְ זִיךְ אָן אַס מַוְיְעָרְזְוּעָנָט,
אוֹן הַעֲרָסָט וְוִי פְּקָלָאָפָט אָן זִיךְ דְּאָס כּוֹאָלְיָעָנְדִּיגָּ גַּעַרְוִישָׁ פָּן גָּאָס
אוֹן פִּיהָלָסָט זִיךְ וּוֹיָט פָּן יְעַנְעָם מְשֻׁגָּעָהָן, אוֹן זְעַהָטָ:

וּזְאָס מְעַנְשָׁעָן רְוּפָעָן: גְּרוּיָסָט שְׁטָאָטָן, אוֹן זְעַהָטָ:

וּוְסִפְרָלַט זֶרֶא אֹוֵף דַּי טִיר פָּוּן הַוּת, אָוּן סְאַיְילַט אַרְזַּוִּין
 אֲשִׁטִּיק פָּוּן יַעֲנָעָם וּוְעַנְזִין:
 אֲטַ שְׁטָעָהַט דָּאָס מַעֲנְשָׁעָן קִינְד פָּוּן שְׁטָאָט מַיט שְׁטָרְדִּיק
 אֹוֵף זַיְנָע פְּלִיזְצָעָס אַנְגְּעָהָאַגְּעָן פִּילַּ,
 דָּעַם קָאָפַ פָּאָרְרִיסָּעָן חַוִּיךְ,
 אָוּן וְוְ דָּאָס וְוְאָלַט אֲ קְלִילָה זַיְנָן צָו גַּאַט אַיְן הַיְמָעָל
 צִיהָט עַר לְאַנְגַּ זַיְנָן וּוְאַיְנְדִּיגָּעָן „לְ—וְ—יְ—“.
 דָּאָן כְּוּאָלִיעָש אֹוֵף דַּעַר אָוּמְרוֹה טִיף אַיְן הַאֲרָךְ בַּי דַּוְּ
 אָוּן עַרְגִּיכְן גַּעַהַן וּוְיַלְסָטוֹ, גַּאַר וְוְאָוְ?
 וּוְאָלַט עַפִּים טָאָן אָוּן וּוְיַסְטָט נִיט וּוְאָסְ
 אָוּן סְרַעַט דַּק אֹוֵף דַּעַר טָאָגַּ, דַּי הַעַלְעַזְוָן,
 אָוּן זַוְּגָלָאָז זַעַחַט דַּיְרָן דָּאָס לְעַבְעַן אֹוִיְסָעָן

געשטעקלז; געקליזט,
שרוייננד און טאקטלאז מיט פצעיך און צירונג באהאגען,
איין פאלשען, איין רעהנדען גלאנגן,
געהען זיך גאָסען צוּווִי, אונטער די רויישענדע קלאנגען
פֿוֹן שְׁתָּאֵל אָוֹן פֿוֹן אַיְזָעָן
אַ ווֹלְדָעָן, פֿאָרְפְּלָאָנְטָעָרָטָעָן טָאנְצָעָן

עם פילדערט דאס אַיְזָעָן.
ס'ארמען גַּלְעָדָר, אַ פּוֹיקָעָן, אַ פּוֹיפָעָן, אַ שְׁרִיְעָן
אַ רְוִישָׁעָנָדָע ווֹלְדָעָן מְזִיקָן.
ס'זְיָהָעָן זִיך מְעַנְשָׁעָן, קָאָרָעָטָעָן אָוֹן פֿעָרָד אָוֹן טְרָאָמְזָוָיָעָן
איין שְׁטוּבִיָּגָעָן שְׁלִיעָר
פֿאָרְפְּלָאָנְטָעָרָט — אַהֲן אָוֹן צְוַרְיוֹקָט

קָאָרָעָטָעָן אָוֹן מְעַנְשָׁעָן,
פֿעָרָד אָוֹן טְרָאָמְזָוָיָעָן גַּעַשְׁשָׁעָפָעָט צְזָאָמָעָן זִיך קְרוּיזָעָן
אוֹן פְּלָעָכָטָעָן בֵּיז שְׁפָעָט איַן דָּעָר נְאָכָט .
טְרָעָפָט זִיך, עַס מְאָכָעָן די גָּאָסָעָן אַ פְּלָאָנְטָעָר איַן טָאנְצָעָן,
בָּאוֹזְיָזָט זִיך דָּעָר טְיוֹוּעָל,
מִיט בְּלוֹטְיְרוֹישָׁע צְיוֹנָעָר, אָוֹן לְאָכָט

אין א טערעט ענדט הוּא

אונהייטליך און דושגע, א מיזעל וואו שארכעט.
עו וויגען זיך שטצעט,עו קאָפֿיעַט אָלעטפֿעלע וואו,
עו סקייפֿעַט אָוויגַעַל — אָדרוּמְלָעֵנדְרָעַ נגּוֹן ווִיגַט צוֹ:
הָאִהָּא, הָאִהָּא, הָאִ!
הָאִהָּא, הָאִהָּא, הָאִ!

האלב שלאָפֿעַנד די מאָמע בִּים ווִיגַעַל פָּרָמָאַטְשָׁעַט
פּוֹן טָעֲגַלְכּוּ אַרְבִּיטִיט פּוֹן שְׁוּעָרָעַ, פּוֹן שלאָפֿלְאָזֶעֶן גַּעַט,
אָזִיפְקַן אָוֹן אַהֲלְפֿלְאָזֶעֶן מָוּרְמָעַל: אָוִי קִינְדּ בִּיזְטוּ שְׁלַעַכְתּוּ!
הָאִהָּא, הָאִהָּא, הָאִ!
הָאִהָּא, הָאִהָּא, הָאִ!

אין היַלְצָעָרְנָעַם בעט שלאָפֿט דער טאָטַע אָמִידַעַר
אוֹן ווְאָרְפַּט זיך אַרְמוּמָעַט פּוֹן סְקִרְיְּפֿעַנְדָּעַן ווִיגַעַל גַּעַוְעַקְטּוּ
עוֹ נָאִיעַט אָין מֵחַדְרָעַ נגּוֹן אָוֹן זַעַגְטּ דָּאָרְטּ אָוֹן זַעַגְטּ:
הָאִהָּא, הָאִהָּא, הָאִ!
הָאִהָּא הָאִהָּא, הָאִ!

עם הערט זיך אַכְּרָפְעַן פּוֹן ערְגַעַן אָחֶדֶר,
אוֹן עַמִּיצָעַר זַיְפְצַטּ דָּאָרְטּ אַרְוִיסּ אָפְּאַרְשָׁלָאָפֿעַנְעַם „אוֹי“ —
אוֹן סְבָעַטּ זיך דער נגּוֹן אָוֹן בעט זיך פָּאַרְדְּרָאָסִיגּ אָוֹי:
הָאִהָּא, הָאִהָּא, הָאִ!
הָאִהָּא, הָאִהָּא, הָאִ!

עטליכע עלענדע טויט מידע בוימער,
פאל עפעם זיינד דא צעתטעלט,
שטעהען גליוכנילטיג, ווי מענשען וואס האבען
אויף אייבינג פארשפילט זיינר וועלט^๕

ס'העגען די בלעטער פאר'חלש'ט אַרונטער,
און דוכט זיך : אט פאלען זוי באלאד.
גראָען פארשטוויבטע, פריחציטיג פארוועילקטע,
געגארטעלט אין קאָלטען אַספאלט^๖

מענשען פארשיילפענע זיעען גליוכנילטיג,
די בליךען פארלאָשען און בלענק,
עפעם ווי ס'ווארט זיך אַיעדר באזונדער
באַהאָלטען אַזעלבסטמאָרד געראןק^๗

עם האט א מיידעל היינט אין שאט בי אונז געוווינט.
 געזעסען ביי דער ארבײַט, איזוי פרעמד, פֿאַרלוירען.
 מיטאָג צוּית האט זי א בריעע געלוי'נט^ט געלוי'נט^ט.
 און אוּף דעם בריעע געפאָלען זענען איהרע טרערעהּ

מיר האבען אַלע שטיל געאָרבייט — שטיל און בלאס.
 עם האט דער טאָג זיך איזוי שווער און לאָנג געצְוִיגָען,
 און זענען מיר פֿאַרגאָכט פֿון שטיפּ אַרוויס אין גאָס
 האט זיך געדוכט, אָז יעדער האט פֿאַרוווינטע אוּיגעּעָה

עו טרעדט א טאג

ו!

צי איז ג' מלאך מיר די נאכט צוקאפעעןס היינט געשטעאנען?
מייט צערטעה הענט געלעט מיין שלאפענדיג געזונט?
ווײַ קומט דער שמייכעל אויף מיין לייפ? איך קען זיך ניט דערטאָגען
ווײַ קומט אין הארץ צו מיר דאס יומ טוב'דייגו ליכט?

איך האלב ערוזאקט, און שפערט אין בעט געלעגן די אויגען האלב געשלאָסען,
האלב וואָך האלב טרויים אַ וויסע חופה קליד געזעהן,
אַ גָּאָלְדָּעַן שטראָס האָט פֿאָר מיין האָלָּב געשלאָסען בליך געפלאָסען
און זעלטען ליב און גות איז מיר געוווען

אייעט געה איך אום פון גאָס צו גאָס. מיר דאָקט, אַ אלע שפֿירען
דייעלבע פרײַד, און מאָדְגָּע לוינט אַ יעדענען בליך.
מיר זאגט דאס הארץ: עס ווועט ווֹאָס גוֹטָעָס זיכער היינט פֿאָסִירען
און ערצעק ווֹאָרט פֿאָר יעדען היינט דאס לאָנגַגעָגָרטָע גָּלִיקָע

א פּוֹלַע שְׁטוֹב מֵיטַעַן
אוֹן אלַע רְעַדְעַן, רְעַדְעַן,
אוֹן אַיךְ דְּרַעְ בְּאַלְעַבָּסְ פּוֹן הָוֵז
א שְׁטִילָעַר שְׁטָעַה בְּיַם פֻּנְסְטָעַר
אוֹן בְּלִיק אַין גָּס אַרְוִיסְ^๕

אַיךְ זְוַה אַין גָּס דַּי קִינְדָּעַר
אוֹוִיף גְּלִיטְשָׁעַר רְעַדְלָאַךְ פְּאַרְעַן
אוֹן אוֹוִיף זְוַעֲלִיסְאַפְּעַדְעַן פִּילְ,
אוֹן אלַע יְאַגְּעַן, יְאַגְּעַן
בָּאָרְךְ אַנְטְּאַמְּאַכְּבִּילְ

עַס רְוֶפֶט מִיךְ אַפְּ פּוֹן פֻּנְסְטָעַר
מִין פְּרוּי מֵיטַעַן שְׁטִילָעַן פְּאַרְוּוֹאַרְוַתְ.
אַין פָּאָלָג אַיהֲר אַוְמַעְטִיג אַון שְׁטוֹם —
אַין דְּרוֹיסְעַן פְּאַרְעַן קִינְדָּעַר
אוֹוִיף גְּלִיטְשָׁעַר דְּעַלְלָאַךְ אַוְסְ^๖

אוֹף דַעַר סָאָפָא זֹךְ אִיךְ רֹהָ
פָוֵן דַעַם פְּרֻעַמְד גַּעֲרַעַרְעַיִי,
אוֹן אִיךְ הָעָר אָזָוִי דַעֲרַבְיִי
קִינְדַעַר טַוְמָלָעַן עַרְגַיְץ וּוְאַוְט

קִינְדַעַר טַוְמָלָעַן עַרְגַיְץ וּוְאַוְט
טְרִיבְעַן אָן תְּזַזְזַז מִין שְׁפִיְלִי,
אוֹן דָאַךְ רַעַדְתְ מַעַן תְּזַזְזַז פִּילִי
אוֹן אִיךְ לְיָג אָונֵן הָעָר זַיְן זַיְן

הָעָר אָונֵן שְׁנַנוּיְכָעַל אָזָוִי בְּלָאָט
בְּזַי דִי בְּרַעַנְעַן פְּאַלְעַן צַוְּן
קִינְדַעַר טַוְמָלָעַן עַרְגַיְץ וּוְאַוְט
קִינְדַעַר שְׁפִיְלָעַן זַיְן אִין גַּנְוַט



אין די פלאטן פון דער ווועטל



דיינע קינדער

א

דו האקסט צואו אָרְפַּעַן דיינע אָזְרוֹת
 איבער גָּאָר דָּעֵר עָרֶד
 אַיִן שְׁפִיל פָּוּן דָּעֵר וּוּלְטָפָּה.
 אָוָן דיינע קינדער
 מִיטּ דָּעֵם גָּעַלְעָן פִּוְיעָר אַיִן דִּי אָוִיגָּעָן
 זָכְעָן דיינע אָזְרוֹת
 אָבָּעָר גָּאָר דָּעֵר עָרֶד
 אַיִן שְׁפִיל פָּוּן דָּעֵר וּוּלְטָפָּה

ב

דיינע קינדער זענען מַיר פָּוּן שְׁפִיל
 דיינע קינדער זָכְעָן רָוה
 אָוָן קענען נִיט דָּעֵם וּוּג אָפְּינְעָן.
 בּוּיעָן זַי אָוָן מַוְיָּרָן שְׂטִין אָוִיפָּשְׁטִין
 אָוָן קְלָעַטְעָרָן צַו דַּיר.
 אָוָן דָּוָךְ דָּעֵם שְׂזָאָרְצָעָן אָפְּגָּרוֹנוֹס
 בְּלִינְדָּעָן אָוָן גַּעֲבָזְגָּעָן
 גַּעֲהָעָן זַי צַו דַּיר
 אַיִן שְׁפִיל פָּוּן דָּעֵר וּוּלְטָפָּה

א

דיינע קינדר ער צינדען זיינער שפויציג אָן
 און דורך די פַּלְאַמְעַנְדִּיגָּעַ פִּיעָרָן
 געהען זי צו דיר.
 מיט באָרוועס טרייט אויפֿן שאָרָף פָּוּן שׂווערד
 געהען זי צו דיר.
 איינס דעם אַנדְרָעָן
 דעם זעהג פָּאָרְלוֹיְפָּעֵנְדִּיגָּה,
 איינער אויפֿן צוּוִיטָעָן טַרְעַטְעַנְדִּיגָּה
 געהען זי צו דיר
 אין שפּוֹלְ פָּוּן דער וּוּלְטָפּ

צייטען

איך וויס, מען ווועט מיך אין אַ מיטען העילען טָאג בַּאֲפָאַלְעָן.
 עס ווועט ניט האעלפָעָן מײַן געבעט און מײַנָּע טַרְעָרָעָן.
 און ווועל איך רופָעָן הילְפָעָן, ווועט קיינער מיך ניט הערען,
 און ווועט מען הערען, ווועט מען בלְיִיבָעָן שְׁטַעַחַן פָּוּן ווּוִיטָעָן,
 שאַקְלָעָן מיט די קָעֶפֶת און טָוְרָמְלָעָן: צַיְיטָעָזֶב צַיְיטָעָזֶב

קונקט :

די העררען זענען מיד פון רייןכטום,
און פון אלע אוצרות וואס איהר האט פאר זי געשאפען
זענען שוין די העררען מיד^๖

קונקט :

די העררען זענען מיד פון הערשאפט,
און פון אייד צליין, פון אייד אליאן מליאאנען שקלאפען
זענען שוין די העררען מיד^๗

קונקט :

אייהר בוט אois שטעדט און בויט אויס רערפער,
קיינמאָל ווערט אייהר גאָר ניש מיד צו בויען פאר די העררען
שטאדט נאָך שטאדט און דאָרְפַּ נאָך דאָרְפַּ^๘

קונקט :

אויף דעם באָפעהַל פון יעדע העררען
וועט אייהר מיט דעם זעלגען פלייס פאָרוֹויסטען און צושטערען
שטאדט נאָך שטאדט און דאָרְפַּ נאָך דאָרְפַּ^๙

קונקט :

דערוידער איז זי שוין די רייןכע רעסטָראָאנען.
אויף דער וויסטער ערֵד זאָלט אייהר אַרְוִיטען טישטוך שפּרוּיטען
פֿאָר די העררען פון דער ווילט^{๑๐}

* * *

קונקט :

די העררען זענען מיד פון רייןכטום^{๑๑}

דאָפֿן דִּידְעָכֶת

100

אונזער מיה בָּאַלְאָנָגֶט צו אַיִּה,
אונזער אַרְבִּיטַטְמַאֲכֶט אַיִּיךְ רַיִּיךְ,
אונזער פְּרִיּוֹד אָוָן אַונְזָעֵר רֹותְהָ,
אלָעָס נַעַמְתָּ אַיִּהְרָ בַּיְּ אָוָן צו —
שְׁעַנְקָט אָוָן דָּאָס לְעַבְעָןָט

הערשת אַיִּהְרָ דָעַן נַוְטָה, סַיְיָ וּוּ סַיְיָ ?
רוֹבֶט אַיִּהְרָ דָעַן נַיְטָה, פְּרָאָנָק אָוָן פְּרִיּוֹ ?
בְּלִיבֶט אָוָן אַיְבָעָה, עַפְּיָס נָאָה,
אוֹיסְעָר אַונְזָעֵר שְׁוּעָרָעָן יָאָל ?
שְׁעַנְקָט אָוָן דָּאָס לְעַבְעָןָט

עם האט דער טייזעל אין דיין בלוט א גוַהַנְס אַגְעַזְוַדְעַן —
האָסְטָו דָּאָס קִלְיָהָר פֿוֹן זִיךְ אַרְאֶפְגָּעָפְלִיקָט אַין ווֹלְדָעַן מְשׁוֹגָעַת.
דו האָסְטָו אָהָן שאָנד דיין לֵיב עַנְטְּבָלוּיט, אָ לֵיב פֿוֹל
קְרָעָץ אַין ווֹאָנדְעַן,
אוֹן ווֹאַלְגָּעִיסָּט זִיךְ אַרְומָמִיט יַעֲדָעַן הַפְּקָרִיהָוָנָט פֿוֹן גָּאַזְפָּט
דו האָסְטָו דִּי הַינְט צְרוּיִצְט אַין ווֹעֶסֶט זִיךְ אַלְעַמְעַן פָּאַרְצָעָרָעַ
אוֹם צָו שְׂטִילָעַן אין דיין ווֹילְדָעַן בלוט דָעַם גִּיהַנְמָדָגָעַן
פְּלָאַט — —
דָעַר טִיזְעָל זָאגָט : מְשִׁיחָה ווּעַט אָזוֹי אַרְומָמִיט גַּבְוִוָּרָעַן ווּעַרָּעַן —
חַאַחַא ! כְּהָאָב אָ גְּרוּיְסָעַן שְׁוֹוֹאַרְצָעַן הָוָנָט, דו הַיְלִיגָּעַן מְאַדְרָטָם !

הפרק וואלגער אויך זיך אויף די חורבות
 פון מײַן איגען האָכְ-אַזְ-גָּטוֹס אַרום.
 צו די פִּים מיר ליגט דער טייפָּעל
 אָונְ מְחִילָה בְּעֵפֶעָן זִינְגָּע אַוְגָּעָן שְׁטוֹם —
 שְׁלִוִּיס אויך שְׂוִ依ְגָּעָדִיגְּ דִּי בְּעַטְעַנְדִּיגְּ אַוְגָּעָן צו
 אָונְ אַיך ווִיג אִיהם : לְיוֹ-לְיוֹ-לְיוֹן, לְיוֹ-לְיוֹ-לְיוֹן

איַן דַּעַם בְּרָאָן-יוֹאָרג, וְאוֹנוֹ נִיט וְוֹאוֹן, נָאָל ווְאלגָעָרט זִיך
 אַ גָּלִיךְ, אַ גִּיטְעַרְגְּרַישָׁעַת בֵּין.
 קָומַט אַ קָּצָאָן אָונְ פָּאָרְגָּעָהָט זִיך אָונְ אַ וְוַיְלְדָעָן יָאָמָעָר
 שְׁטְשִׁוְרַעְנְדִּיגְּ דִּי צִיְּהָן.
 טְוַיְלָעַט זִיך דֻּרְ טְיוֹוּעָלְ צֹו מִין ווְאָזְנָדָגְּ הַאֲרָצָעָן צֹו,
 אָונְ אַיך ווִיג אִיהם : לְיוֹ-לְיוֹ-לְיוֹן, לְיוֹ-לְיוֹ-לְיוֹן

כְּגַעַם דַּעַם טְיוֹוּעָלְסְּ הַאֲנָט אָונְ גְּרָאָב זִיך מִיט דִּי נְעָגָעָל זִינְגָּע
 אַין מִין הַאֲרָצָעָן ווְאָנדְּ,
 קְנִיטְשָׁטָן דֻּרְ טְיוֹוּעָלְ זִיך אַין שְׁטוּמָעָן ווְהַתָּאָגָּר,
 פְּאַנְגָּטָן עָר אָן צֹו ווְאָיעָן ווּי אַ הְוָגָּט.
 פְּרָעָם אַיך זִינְגָּע לְיִפְעָן צֹו דִּי ווְאָוְגָּדָעָן מִינְגָּע צֹו
 אָונְ אַיך ווִיג אִיהם : לְיוֹ-לְיוֹ-לְיוֹן, לְיוֹ-לְיוֹ-לְיוֹן

בייעלען און הארצען אַ דורךיגע שלאנגע,
בייעלען און בעכער אַ בלוטא געטראנק,
עס הויבען די בעכערס אַ האנט נאָל אַ האנט,
און יעדערער טרינקט פאר זיין איינגענען לאָנדֶז

איך האָב מיינס אַ קינד היינט געקווילעט ביינאָקט,
איך האָב פון דעם שאָרבּען אַ בעכער געמאָקט,
און כ'הָב אַין די פויסטּען אַפְּרָעֵסּטּ רויִעַן ווֹיַן
פון יַעֲשֵׂוּדָעַן גַּלְיַד אַין דעם בעכער אַרְיוֹיזַן

אַ שאָרבּען דער בעכער! אַון בלוט דער געטראנק!
און כ'טרינק פון דעם בעכער ווֹיַס גַּטְשַׁוְוִן ווֹיַ לְאַגַּג.
איך טרינק אַון עס מישט זיך אלְקַע מעהָר מײַן פֿאָרטְעָאנֶז
פֿאָר ווּעַמְעַן, זָאָגַט, טרינק איך? פֿאָר ווּלְכַען לאָנְגַד?

A

איך בין שווין קראנק און מיד דין קינד צו זיין. איז וויאו
וועי גראוס עס איז מיין זינט און שוואער.

איך קען שווין אַבער מעהאר אויף זיך דין גורל גיט דערטראגען.
איך קען ניט מעהאר!

איך וויל ניט אָז די וועלט זאל אויף מיר טויטען מיט די פינגער:
אט געהט דער איז.

איך בין שווין מיד פון זיעער האס, און איז פון זיעער ליבע
בין איז שווין מיד?

ב

קיינער, קיינער וועט אויף אונז ניט קיין רחמנות האבען,
יערע הילך פארלוייען, יערע האפענונג פארשואודראען,
וועלען מיר שוין מיט די ציין דעם לעצעען קרעכץ באגראבען
אין די וואנדען^ט

ואגען אויף ערעד איזו צושראקען און באשפיגען,
זאלדי שוווערעה האנט אונז שלאגען מיט דעם פויסט דעם הארטען.
וועט די האנט א וויל' זיט שלאגען, וועלען מיר זיך ליגען
שטייל און ווארטען^ט

א

עם זעהט אַ גאנצע וועלט דיין אומגלאיך צו און מאכט זיך בלנד.
ויאס פאר אַ שלעכטס האָסטו געטאנַן דער וועלט, וואָס פאר אַ
זינד ביזטו באָנגגען?
צום הימעל גרייכט דאָר שוין דיין היילפּ געשריי און קיינער
הערט.

מייט'ן פנים וועל איך פֿאלען צו דער פרעטדרער קאלטער ערֵד
די שאנד באָגראָבען.

זועל פֿאלען צו דער פרעטדרער ערֵד זיך וואָלגען אין שטוויב
און מormalען שטוויל: איך גלויב אין דיר, מײַן שטאָרקער גאָט,
איך גלויב.

און זעה איך וועמען פֿון ווייטען געהן, פֿאָרבְּאָרג איך טיעפּער זיך
אין דרערד אַריין
מיט יעדען וואָרעם גלייז אַזוי דאָרפּ זיינַט אַזוי דאָרפּ זיינַט

๷

קיינער קען ניט אונזער אומנלייך העלפער,
 קעגען קיינעם ניט קיין דעה זאגען,
 אומעדום זאך היילפערן,
 צלע טירען אָפְּגָעָשְׁלָאָגָעָן

קיינער קען ניט אונזער אומנלייך העלפער,
 הפקר ווועט מען מיט די פיס אונז טראטען;
 סיידען איז א שיינע שאנסאנגעטקע
 ווועט פאר אונז וואו בי א קעניג בעטעהן

מיר חלום ען

108

מיר חלומ'ען אלע, אַ חָלוֹם אֵ וַיְסִטְעָן, אֵ בַּיּוֹעָן,
מיר קראנקע פון שלאָף, אוֹן מיר ווינגען אוֹן שרייען.
ניטאָ ווערoso זאָל אונז פון חלום פון בייזען באָפְּרוּין,
ניטאָ ווערoso זאָל אונז פון אונזערע שרעקען ערלייזען

אוֹן אפשר וועט עמיצער קומען אוֹן וועט אונז אוֹיפֿוּעַקען,
דאָן וועלען מיר קיינער ניט גלויבען די אייגענע אוֹימען
אוֹן לאָכָען ווי קינדרער פון חלום, וואָס איז שווין פָּרָפְּלוּגָען,
אוֹן וועלען איַן פרײַדָען דערצעהילען די פִּין אוֹן די שרעקען

אלע געהו) לייד אהן



אלע געהען טיר אהין

מען האט דערמאָנט אַ טוּיטען פֿרײַנד,
 אָון עמייך האט גִּזְאָגֶט : מֵיר אַלע גַּעַהַעַן דְּאָךְ אָהִין .
 גַּעַבְעַן מֵיר מִין קִינְד בָּאוּרִיאַרְט מִין הָאנְט —
 — וְוֹאָהָהִין ?
 אַיְךְ הַוִּיב דַּי אָוְגָעַן צָו דַּעַם הַימָּעֵל אָוְפָ —
 — אָהִין .
 פָּאָטְשַׁטְּ דְּאָס קִינְד רַי הַעֲנֵט פָּאָר פֿרִיד :
 — אלע, אלע, אלע, גַּעַהַעַן מֵיר אָהִין ?

ניט שטראָף זי, גאָט

112

ניט שטראָף זי, גאָט,
זי זעהן ניט דאס לייכט וואָס שטראָהאלט איז בליך פון גערענטען,
זי זעהן ניט דעם גיפט וואָס ברענט איז בליך פון שלעכטען —
ניט שטראָף זי גאָט, זי זעהן בלינדט

איך בין א גאנט

איך בין א גאנט
ענקונגען אויף א וויל און קעהר שוין באָלד צוּרַיק.
ניט ליבע פֿאַלְט אויף אַלְעָס און אויף אלעמען מײַן בליך —
דעַר בליך פון גאנט

און פֿיַהַרְט די ווועלט
זיך יושר'דאָג צו ניט — די מענשען שלעכט צו גוט —
איך זעה און הער, און אויף מײַן ליפ אַ שמייעכָל רוט —
איך בין א גאנט

— גָּאַט —

אָט בֵּין אַיד אַיִן אַ וַיְגַעַל אֹוֹפֶ דִּין גַּרְוִיסְטָר עֲרֵד
דִּין שְׁרִיעַנְדִּיגַעַר טָאָג אַיִן וַיְיַזְעַר אַ רְוִישָׁג וַוְאַסְעָר
עַרְגִּיאָן אַיִן אַ וַיְיַזְעַר יַם אַרְיוֹנָג עַפְאָלָעָן,
דִּינָּגָעַ קִינְדָּרָעַ, מַיְד פָּוָן פְּלָאָנְטָרְדִּיגַעַן שְׁפִילָן
הַאָבָעָן אַיְיַגְעַשְׁלָאָפָעָן.

אוֹן אַיִן —

וַיְיַזְעַר אַשְׁפְּרוֹן שְׁטוֹרָקָם גַּעַלְאָזָעָן בֵּי אַ שְׁטִיְין וַוְאַוְוָן
בֵּין דָּא בֵּי דָעַם פַּעַזְסְטָעַר שְׁטוֹעָהָן גַּעַלְיְבָעָן

*

*

*

— אַ גָּוֹטָעַ נָאָכֶת —

איך זאכ אמאָל
 אין פֿאַרְבּעַן-שְׁפִילַן פֿוֹן זָונְעָנָאנְטָעֲרָגָאנְג
 מײַן בְּלֵיךְ פֿאַרְפּלָאנְטָעָרטְן
 עס איז אמאָל
 מײַן באָנג גַּעֲפִיהַלְךְ, מײַן נִיט דַּעֲרְפִילֶט פֿאַרְלָאנְגְּ
 אַזְוּעָק מִיטְן וּנוֹאַלְקָעַן.
 אַנְיִיףְ אַיְיבִּיגְ וּוּעַט
 מײַן בְּלֵיךְ פֿאַרְפּלָאנְטָעָרטְן בְּלִיְיבְּעַן
 אין פֿאַרְבּעַן שְׁפִילַן פֿוֹן זָונְעָנָאנְטָעֲרָגָאנְג ..
 אָוָן אַיְיבִּיגְ וּוּעַט
 זִיךְ מִיטְ די וּנוֹאַלְקָעַן טְרִיבְעַן
 מײַן באָנג גַּעֲפִיהַלְךְ, — מײַן נִיט דַּעֲרְפִילֶט פֿאַרְלָאנְגְּ

דומע מעשען

115

דומע מעשען: שפאן איך איבער נאך א צאמ!

רייס איך איבער נאך א שטראיך;

טראגט א צוויטער דען מײַן יָאָך?

ונכען מיר ניט אלע דאך!

דאָס זעלבע גִּילִיך?

דאָס זעלבע גִּילִיך?

דומע מעשען: גלויב איך ניט אין אויער גָּאט!

געה איך ניט אין אויער וועג!

טו איך וועמען בייז פון אַיְיך?

קָוְמָעַן מִיר נִיט אַלְעַ גִּילִיך?

צָוָם זָעַלְבָּעָן בְּרוּג?

צָוָם זָעַלְבָּעָן בְּרוּג?

בין איך געה ננד, צו בין איך קראנק,
מייט פעטטען טראט, מיט וואקַלענדיגען גאנגע
דורך גלאטען וועג, דורך מזרר זאמד,
באָנְלייט פון רוחם, באָגְלייט פון שאנד,
איך געה מײַן וועג?

איך ברען די האנד ווֹאָס האלט צורייך,
איך רײַס פון זיך די פַּלִּיכְטָעָן שטרוייך -
דורך העלען פֿאָג, דורך שׂוֹאָפְּצָעָר נאָכָט,
דורך טורעטס הוך, דורך טיעפְּעָן שאָכָט,
איך געה מײַן וועג?

איך שלָאָג מײַן פָּוּס אָן שאָרָךְ פון שְׁטֵיַין,
איך בײַס די לִיפְּ אַין שְׁטוּס גְּעוּווֹין;
עם קומֶש אַ קְּרַעְכָּן פָּוּן עֲרוֹגִיךְ וְוִוִּיט,
עם רִיסְטָט דְּאָס האָרָץ — נִיטָאָ קִין צִיט,
איך געה מײַן וועג?

איך געה מײַן וועג — אַ פרַּיְוַעַר מאָן!
איך געה מײַן וועג — ווֹי ברָאוֹן איך שאָפָּז!
צָוָם קְבָּרָס רָאנָז —
אַ פרַּיְוַעַר מאָז!

לאן ליעבע

117

געכטען האט א בלימעל בי מיין פענסטער ערשות גענומען דופטען,
היינט שוין זעה איך טראגט דער ווינט די בלעטער אין דער לויפטען.
אך, וואס ארט מיך? מארגען וועלען ניע בליילעך בליהען —
וואלען זוי פליהען!

געכטען האט זיך אין מײַן הארצען ערשות אָטרויַם גענומען שפינען,
היינט האָב איך דעם טרויַם שוין אין מײַן הארצען טויט געפונען.
מילא, מארגען ווועט אָנייער טרויַם זיך דאָרטען וועבען —
אווי איז דאס לעבען!

קינדרער

איך האָב אלס קינדרער שפֿיל זיך אַנגעטְּפָּן דעם טאטערען קליזער,
אייף זיך דעם לעבענטְּפָּאָך אַרוֹיְפָּגְּצִיגְּעָן,
און געה אָזוי אַרום געכּוֹנְגָּעָן
מייטְּן פְּנִים צו דער ערְּדָה

אייז מיר דערווידער שוין געווֹאָרָעָן נאָכְצָוָתָן די גְּרוֹיסְעַלְּ,
עם האָט דער שפֿאָס מיר שוין אָזוי דערעלעסְעַן.
איך האָב שוין באָלְד אַלְיַין פָּאָרגְּעָסְעַן
אויך אַיך בין נאָך גָּאָר אַ קִינְד.

ער האט צו מיר געזאגט:

— "אייהר זוויטט ?"

עס פעהלט אין אייער ליד דאס איביגע ?"
אייך האט באטראקט די קנייטשען בי זיין מאיל,
דאס ביטעל האט איזום זיון פלאן, —
און שטיל געפרעגט :

"אייז וואס ?"

ער האט א לאז געטהן,
אנטפֿלעקט צוויו שורות פוילע ציין,
און נאך צמאָל געזאגט :

— "דאס איביגע ?"

און ווען ער אייז פון מיר אַזּוּקְגַּעֲגָנְגָעַן
בין איך ביום שפינעל-גלאז געתטאָגען לאנגן,
באטראקט מײַן פנים, מײַנע ציין און מײַנע האט,
און קלוג און אומעטיג
האבען מײַנע אַזְגָּעַן
פון שפינעל-גלאז צו מיר געשמייכעלט "

מיינע טאג און נעכט

119

מיינע טאג צו קראמעער און צו הענדלאָר,
מיינע נעכט צו קאָרטען שפיעל און פֿרוּין —
וועט מיר גאנַט שוין מעהָר ניט טרוּין
זײַנע טאג און נעכט⁶

העִי, אַיך מֵז דְּקָךְ מיינע טאג און נעכט צעטיוֹלעַן,
וּאַסְ-צָשָׁע אַרט מֵיךְ וּוּ אַונְ וּעַמְעַן?
וּעַר עַס וּוּלְזָאַל קּוּמָעַן נְעַמְעַן
מיינע טאג און נעכט⁶

וועל איך וווערען טיר

120

אין א ווינגעל וואו,
עריגץ אין דער שטיל,
מיט די קינדרער גלייך,
פיהר איך און מײַן שפּויל^๔

שפּויל איך זיך מיט זאכּוד,
שפּויל אוך זיך מיט לײַם.
וועל איך וווערען מײַה,
וועל איך געהן אהיזס^๕

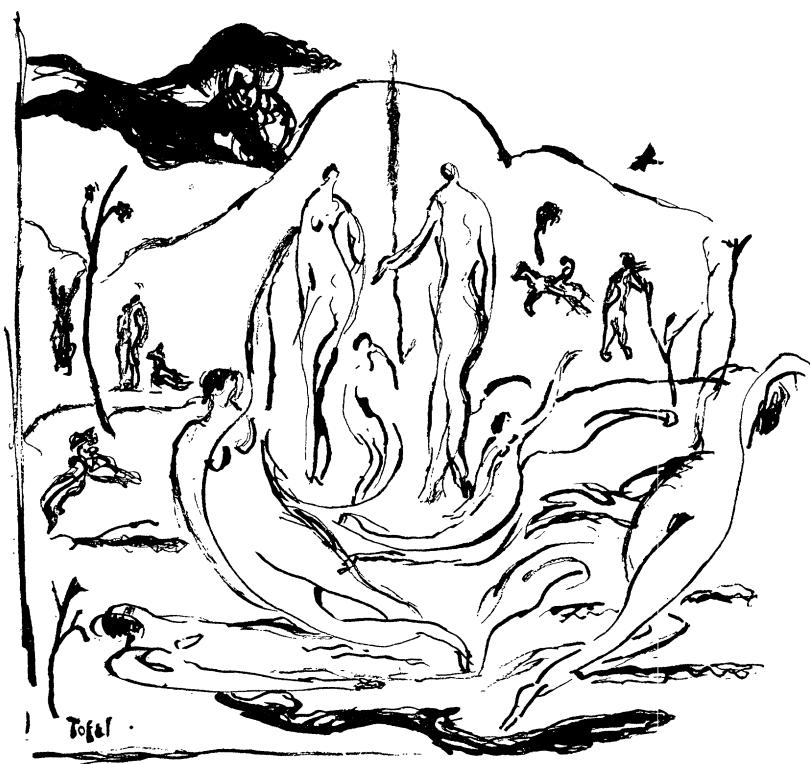
ווויס איך ניכּ דעם ווועג.
זו מײַן איבּיגּ לאגד,
וועט א זידע מיר
פיהרען בֵּי דער האנט^๖

וואָה, זָעַן אַיךְ וּוְאַלְטַ קָעֵנָעַן אַיְבָּיגַ דָּא פֿאַרְבְּלִיְבָּעַן.
ニイ, アイク ワイロス, アイク ワイロス: ダム クン ニチ ゾイ.

לענגןער ווי עס איז מיר דאָ באַשערט צו בלײַבָּעַן
זַעֲגָנָעַר וּוּ עַס אַיז מִיר דָאָ בָּאַשְׁעָרֶט צּוּ בְּלַיְבָּעַן
זָעַל אַיךְ דָאָ נִיתְ קָעֵנָעַן זִין⁶

נַאֲרַ אָ צְוֹוִוִיטָעַן מַאֲלַ וּוּעַל אַיךְ צְהָעָר נַאֲרַ קָוְמָעַן.
ヤア. ガウווים, ガウווים, ゾウイ ワウツ ゾイ.

אַיךְ וּוּעַל דָאָ אָ צְוֹוִוִיטָעַן מַאֲלַ נַאֲרַ קָוְמָעַן,
אַיךְ וּוּעַל דָאָ אָ צְוֹוִוִיטָעַן מַאֲלַ נַאֲרַ זִין⁶



Tofel